

Obrana

Letci z Kuchyne

Slováci v Afganistane

Bojový vrtuľník Mi-28N

Najmladší kuruc

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Generalita

Stretnutie takmer päťdesiatky slovenských generálov v bratislavskom klube Ministerstva obrany SR v piatok 23. apríla sa smelo mohlo uchádzať aj o zápis do slovenskej verzie knihy rekordov pána Guinnessa. Toľko našich generálov sa doteraz ešte nikdy a nikde na Slovensku nestretlo. Všetci sú už vo vojenskom dôchodku. Vo vojenskej evidencii je ich päťdesiatdeväť. Nechýbal medzi nimi ani najstarší žijúci generál 92-ročný Anton Rašla a o rok mladší Anton Petrák.

Penzionovaní generáli sa prvýkrát v podobnom zložení stretli už 19. marca tohto roku v trenčianskom Kultúrnom a metodickom centre. Cieľom stretnutia bolo nadviazať bezprostredný kontakt a rozvinúť vzájomnú spoluprácu medzi nimi a Ozbromenými silami SR. Účastníci stretnutia sa zároveň uzniesli, že založia stavovskú organizáciu Klub generálov SR. V Českej republike už podobná organizácia existuje.

„Týmto počínom chceme preklenúť isté spoločenské vákuum, ktoré nastane v živote každého generála po ukončení aktívnej služby. Nová organizácia by pomáhala riešiť ich spoločenské, sociálne, kultúrne a ďalšie záujmy a garantovala súčinnosť s ozbrojenými silami a orgánmi štátnej správy. Na dnešnom stretnutí sme sa však dohodli, že klub rozšírime aj o aktívne slúžiacich generálov. Prirodzene, členstvo v ňom bude dobrovoľné. Táto organizácia by mala byť otvorená aj spolupráci s podobnými organizáciami v zahraničí,“ objasnil myšlienku vzniku Klubu generálov SR jeden z jej iniciátorov generál Július Humaj.

Generál M. Cerovský
s generálmajorom
Teodorom Obuchom

Najstarší žijúci generál
Anton Rašla srší energiou, hoci je
pripútaný na invalidný vozík

Túto iniciatívu privítal aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský, s ktorým sa pensionovaní generáli stretli: „Som rád, že sa títo ľudia dávajú takto dokopy, pretože ešte aj dnes môžu svojím potenciálom prispieť k formovaniu prítomnosti a budúcnosti našich ozbrojených síl.“

Text a foto Jozef MICHNICA

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 09/2004
Do výroby zadané: 22. 4. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA,
tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ,
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
pplk. Ing. Andrej GÁFRIK, tel.: 0960 313 054
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Jazyková úprava:
PhDr. Soňa RACKOVÁ

Vedúci vydania:
Andrej GÁFRIK

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
Magnet Press, Slovakia, s. r. o.
Teslova 12, P. O. Box 169
830 00 Bratislava 3
Tel./fax: 02/44 45 45 59 – predplatné
Tel./fax: 02/44 45 46 28 – administratíva
E-mail: magnet@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadaná a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Reportáž z Afganistanu 4 – 6

J. Koritko:
Čas na vyrovnanie majetku 7

Partneri v NATO 8

Rozhovor s predsedom Vyššieho
vojenského súdu 9

Predstavujeme krajiny aliancie:
Francúzska republika 10 – 13

Technika – Drobníčky 14 – 15

Bojový vrtuľník Mi-28N ... 16 – 17

Slávne zbrane: Nemecké „osemdesiatosmičky“ 20

História: Najmladší kuruc 21

Vzduchoplavci z Kuchyne .. 22 – 23

Právne poradenstvo 24

Kurz ako perspektíva rastu 25

Analýza: Krízový manažment SR
(1. časť) 26 – 27

Špekulantom svieti červená ... 28

Kronika rezortu obrany 29

Športovec – tréner – lekár 30

Na olympiádu päť lodí 31

Z útvarov 32

Oddych 33

Súťaž 35

Fotografia na titulnej strane:

Desiatnik Ľubomír Gazdík zo samostatnej dopravnej letky v Kuchyni pripravuje k letu dopravné lietadlo An-26

Foto Peter DOVINA

Editoriál

Po uzávierke tohto čísla, no ešte pred jeho odoslaním do tlačiarne, sa konala tlačová beseda ministra obrany Juraja Liška. V jej úvode zdôraznil, že jedným z jeho cieľov po príchode do rezortu obrany bolo vytvoriť efektívne a fungujúce ministerstvo, vrátane zmeny jeho štruktúr. Odôvodnil to tým, že finančné toky sa v zložitej štruktúre stávajú neprehľadné a netransparentné, a tak sa otvára priestor aj na klientelizmus a korupciu, s ktorými priamo súvisí neefektívne narábanie s finančnými prostriedkami. Minister ďalej uviedol, že v súlade s tým sa na ministerstve uskutoční avizovaný organizačný, informačný a procesný audit, pričom s ním súvisiace výberové konania sú verejne dostupné na internete a v obchodnom vestníku.

Samozrejme, tieto informácie už boli novinárom viac-menej známe. Tvorili však len logický úvodný systémový rámec ku kľúčovej informácii tlačovky, ktorá dokumentovala jednoznačnú tendenciu vedenia ministerstva definovať aj nemalé problémy v rámci rezortu a hľadať ich riešenie. Z verejných médií už iste viete, že ide o kauzu Letecké opravovne Trenčín. Nový riaditeľ podniku Miloš Husár, ktorý nastúpil do funkcie 1. februára tohto roku, dospel totiž k názoru, že vykazovaný stav v účtovníctve nezodpovedá realite. Externá znalecká organizácia mu jeho názor potvrdila. Štátny podnik, ktorého zakladateľom je práve náš rezort, deklaroval najvyššie hospodárenie so ziskom na úrovni 84,7 mil. Sk., zistenia audítorov však dospeli k tomu, že firma mala za minulý rok po zdanení stratu 151 miliónov. Tento problém mal pritom vznikať už od roku 1999. „Buď je to nekompetentnosť alebo sú tam účely obohacovania sa,“ povedal Juraj Liška. Zároveň potvrdil, že v tejto veci už bolo podané trestné oznámenie. Tiež konštatoval, že podobný audit prebieha vo Vojenských lesoch a uskutoční sa aj v ostatných podnikoch, ktorých zakladateľom je rezort obrany.

„Bol by som rád, keby sme zistili opak, že ten podnik je výborný, že dobre funguje, že sa môže transformovať, že môže mať stále zákazky smerom dovnútra aj do zahraničia. To by bola potom radosť. Keď zistíte opak, tak ste z toho smutní a musíte to riešiť,“ povedal minister, ktorý aj týmto nenechal nikoho na pochybách, že svoje slová o auditoch myslel vážne. Dôležité sú ale aj slová riaditeľa Miloša Husára. Priznal, že podnik sa ocitol v neľahkom postavení, no zdôraznil: „Z tohto všetkého sa dá dostať iba výsledkami práce a našou aktivitou.“

Nuž, kým by sa mu, aj jeho oprávom, naozaj darilo.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Súčasťou práce ženistov sú aj opravy a údržba techniky

Slovenské letisko v Bagrame

Napriek tomu, že na leteckej základni v afgánskom Bagrame sa tiesni takmer 4 000 vojakov a že obnova samotného letiska a infraštruktúry je záležitosťou viacerých jednotiek zo štrnástich štátov zapojených do operácie Trvalá sloboda, prácu slovenských rúk nemožno prehliadnuť. Ba čo viac, americký ženista plukovník Allan Rogers tvrdí, že bez ženistov Ozbrojených síl SR by letisko nemohlo prijímať veľké nákladné a dopravné lietadlá. Nuž, čo poviete, nie je to skvelá vizitka slovenskej účasti v koalíčných silách?

Po teroristických útokoch na Spojené štáty v septembri 2001 vláda SR vo svojom vyhlásení vyjadrila vôľu podporiť boj proti terorizmu na globálnej úrovni. Ministerstvo obrany SR dostalo 30. mája 2002 list veľvyslanca USA na Slovensku, v ktorom vyjadril vďačnosť za podporu a akceptoval ponuku našej krajiny prispieť vojenskými prostriedkami do operácie Trvalá sloboda. Na základe rozhodnutia najvyššieho zákonodarného zboru č. 2 266 z 19. júna 2002 bola do Afganistanu vyslaná 40-členná ženijná jednotka. Jej prvým veliteľom sa stal podplukovník Ján Durmis z leteckej základne generála O. Smika v Sliači.

Tatranská dedina zrodená z bagramského prachu

Spolu jedenásť špeciálnych letov prepravilo v auguste 2002 na miesto svojho

pôsobenia nielen samotnú jednotku, ale aj 24 kusov techniky, prevažne stavebného a zabezpečovacieho charakteru. Prvé dojmy z miesta, kde sa začal budovať slovenský tábor, boli veľmi skeptické. Desať i viaccentimetrové nánosy prachu, ktorý sa i pri tom najmenšom vánku dostával všade, kde to len trochu bolo možné. Pod kapoty áut i pod maskáče. Tie som musel po štvordňovom afgánskom pobyte prášiť na Slovensku ďalšie tri dni.

Po osemnástich mesiacoch ukrajinské lietadlo An-74 opäť nabralo smer zo Sliača na Bagram. To bola prvá zmena, pretože ešte pred rokom nielen dopravné, ale aj nákladné lietadlá prijímalo výlučne letisko v hlavnom meste Kábul. To bagramské sa po dlhých vojnových konfliktoch zviechalo len veľmi pomaly. Práca sa zdynamizovali aj po zapojení sa Slovákov do koalíčných síl. Naša jednotka sa okamžite pustila do rekonštrukcie vzletovej a pri-

stávacej dráhy, úpravy ďalších letiskových plôch, ako aj do budovania letiskovej infraštruktúry. Vojaci nezaháľali ani pri budovaní svojho dočasného domova. Nazvali ho Tatranská dedina. Nuž a čo by to bolo za osadu, keby v nej nebola aj ozajstná koliba. Tá vyrástla za niekoľko dní. Má všetko, čo k nej patrí, vrátane krbu. Ba aj niečo navyše – kryt. Ten slúži vtedy, keď sú vyhlásené bojové popluchy či iné nebezpečenstvá. Jedno z nich sme prežili aj na vlastnej koži ...

... a zem sa triasla

Dňa 6. apríla, po príjemne strávenom večeri v kolibe, kde zaznamenal premiéru projektor na premietanie DVD filmov, sa do postelí či na ležadlá chcelo len málokomu. V čase, keď prví spáči mali za sebou prvú hodinu nového dňa, tí, čo ešte nespali, počuli slabé dunenie, ktoré sprevádzalo chvenie bagramskej planiny. Z ubytovacích kontajnerov povybíhali ich obyvatelia, zo strážnej veže dokonca na „pevnú“ pôdu zliezli aj samotní strážni. „Bol to naozaj nevšedný zážitok, niečo podobné tomu, ako keby ste sa pohybovali na nafukovačke naplnenej vodou,“ zdôveril sa čatár Miroslav, ktorý na svoju prvú službu na novom pôsobisku len tak skoro nezabudne.

Ráno prišlo od nadriadeného veliteľstva vysvetlenie. Iba 120 kilometrov od bagramskej základne bolo epicentrum zemetrasenia so silou 6,6 Richterovej stupnice. „Nebolo to prvýkrát,“ vysvetľuje súčasný veliteľ ženijnej jednotky podplukovník Ján Truska a s úľavou dodáva, že nezaznamenali žiadne škody.

Obnova pokračuje podľa plánu

Súčastou operácie bolo aj spracovanie dlhodobého plánu rekonštrukcie a výstavby základne Bagram do konca roku 2004. V prvej etape sa uskutočnila výmena panelov na vzletovej a pristávacej dráhe, tak aby tu mohli bezpečne pristávať ťažké nákladné lietadlá. V druhej etape naša jednotka pomáhala pri výstavbe protinámrazovej plochy na rolovacích dráhach, pri budovaní stojísk pre lietadlá a plôch pre hangáre. Do konca roku budú prebiehať ďalšie práce na budovaní infraštruktúry základne.

„Mať tak dvojnásobný počet slovenských ženistov, to by bola paráda,“ povzdychol si hlavný ženista americký plukovník Allan Rogers. Na svojich vojakov nedá dopustiť a keď sa lúčil so štrnástimi z nich, poznamenal, že s týmito profesionálmi bude naša krajina určite prínosom pre Severoatlantickú alianciu.

Aj v Bagrame bude cieľom koalíčných síl poskytovať humanitárnu pomoc miestnemu obyvateľstvu, ako aj postaviť na nohy afgánsku armádu (Afghan Military Force). Tá má v súčasnosti približne 100 000 mužov a po transformácii na Afgánsku národnú armádu bude jej početný stav 70 000 vojakov. Cieľom vlády v Kábule je vytvoriť aj tridsaťtisícovú

pohraničnú stráž, ktorej úlohou bude strážiť najmä východnú hranicu s Pakistanom.

Časť vojakov novej armády sa podieľa aj na zabezpečení poriadku a bezpečnosti nielen na základni v Bagrame, ale aj v širokom okolí. Bezpečnostná situácia je tu stabilná a relatívne pokojná. Prípadné útoky a jednotlivé sa vyskytujúce incidenty, prevažne za ochranným perimetrom základne, následne prerokujú najvyšší miestni náčelníci s velením základne. Náčelníci dbajú aj na to, aby nikto z možných spolupracovníkov nezneužil ich dôveru. Ale výnimka sa predsa len stala ...

Štrk ukrýval výbušný systém

Miestni obyvatelia sú nesmierne vďační aj za tú najmenšiu príležitosť zarobiť si nejaké peniaze pri budovaní základne. Nie je ich veľa. Napríklad remeselníci, ktorí stavajú drevené ubytovne pre budúcu afgánsku armádu, dostávajú jeden dolár na deň. Pravda, k tomu je aj strava. Ďalší zasa zo širokého okolia na všakovských autách, ale i autobusoch zväžajú do miestnej betonárky štrk i kamene. Nuž a pri jednej z početných kontrol na hlavnom check-pointe objavili americkí vojaci pod štrkom výbušný systém. Takéto incidenty sa nestávajú často, ale tento mal za následok aj to, že velenie základne muselo na čas zakázať miestne trhy. Na nich sa dá kúpiť doslova všetko od výmyslu sveta, a ak na miestnych prehoríte slovo-dve rusky, dokážu ísť s cenou poriadne dole. Nuž invázia sovietskych vojsk tu zanechala aj takéto stopy.

V okolí základne sú ďalšie. Vraký starých migov, stavebných strojov a ďalšie obrovské haldy šrotu. Zvážda to k tomu, aby si obyvatelia základne odtiaľ odniesli aj nejaký suvenír. Následky ale môžu byť tragické, pretože sa tam môžu ukrývať drienajúce míny...

Lacova mínohľadačka

Zatiaľ čo v iných končinách sveta sláva úspech slovenské odminovacie stroje Božena, tak v Afganistane sa mínohľadačkou stala „údeeska“ Ladislava K. Laco po Chorvátsku a africkej Eritrei pôsobí na Bagrame a počas prác vyhrabal spod prasných nánosov už niekoľko všakovských výbušných atráp. Dokáže priam majstrovské kúsky – napríklad s lyžicou zatvoriť aj krabičku zápaličiek, takže keď niečo vyhrabe, vie svoj fortieľ majstrovsky uplatniť. Jeho americký kolega ale nemal šťastie a pri jednom zábere obrovitej lyžice mu explózia míny poranila časť chodidla.

Technika, ktorú majú slovenskí ženisti so sebou v Afganistane, je spoľahlivá. Vojaci sa o ňu musia starať každý deň. Predsa len, domov na Slovensko je to hádam 5 000 kilometrov a zásobovanie náhradnými dielcami je problematické. Ak sa vyskytnú väčšie problémy, nastupujú na scénu pracovníci z Vojenského opravárenského podniku v Trenčíne. Aj počas aprílovej rotácie museli na „údeeske“ vymeniť rameno. Pomohli Američania a neskôr Poliaci. Deň pred odletom na Slovensko bolo nové rameno na svojom mieste a práca na slovenskej časti letiska mohla pokračovať. A po výmene štrnástich vojakov mohlo pokračovať aj

Každodenná komunikácia s miestnymi náčelníkmi je predpokladom úspechu operácie Trvalá sloboda

Plk. A. Rogers sa lúči so slovenským vojakmi

upevňovanie vzťahov v kolektíve slovenských ženistov ...

Obrúčku nikto nechcel

Aj počas krátkeho pobytu na základni Bagram sa potvrdilo, že malý štyridsaťčlenný kolektív tu ťahá za jeden povraz. Vzťahy medzi dôstojníkmi a mladými profesionálnymi vojakmi sú na partnerskom základe. Nikto sa tu nad nikým nepovyšuje a ani neponižuje. Pravdou však je, že niekedy by 400-metrový presun do jedálne mohli niektorí dôstojníci zvládnuť aj na vlastných...

O dobrých vzťahoch v samotnom tábore svedčí aj táto príhoda.

Jeden z nových príslušníkov jednotky po večernej hygiene zostal ešte istý čas v družnej besede v kolibe. Až keď sa ukladal spať, zistil, že mu chýba obrúčka. Jeho prvá cesta smerovala do umývárne. Symbol lásky k svojej manželke a spomienka na ňu tam nedotknuteľne odpočívala. Nikoho ani len nenapadlo obrúčku zobrať, či nedajbože si ju navliecť na prst.

Ponorkovej chorobe v takomto špecifickom a menej početnom kolektíve sa dá zabrániť rôznymi spôsobmi. Napríklad aj vybitím energie v posilňovni, ktorú naši zdedili po amerických „mariňákoch“. Nuž a tým, ktorí pochybujú o tom, že vojaci potrebujú aj takýto spôsob regenerácie, odporúčam navštíviť obrovské fitnesscentrum US Army.

Bagram sme opúšťali krátko pred veľkonočnými sviatkami. Vojakom pripomínali domov rozkvitnuté vetvičky s kraslicami, ktoré im do Tatranskej dediny priviezla podplukovníčka Marta Hudáková z Centra riadenia operácií GŠ OS SR a ešte zopár kartónov nealko-

holického piva i kofoly od jedného slovenského výrobcu. Túto cenu získali „afgánci“ za druhé miesto v anke- te Vojenský čin roka 2003. Trochu ich zarmútilo, že

počas týchto sviatkov si na nich nespo- menuli duchovným slovom ich pastieri u nás doma. A tak útechu, rovnako ako počas vianočných sviatkov, hľadali u poľských vojenských kaplánov ...

Text a foto Miroslav MINÁR

Mikulovci v Afganistane

Život prináša množstvo náhod. Jedna z nich spojila v jednom čase na jednom mies- te troch ľudí, ktorí sa rovnako volajú a do apríla tohto roka o sebe ani len netušili.

Rodák z Trenčína, nrtm. Martin Mikula, sa do tábora slovenských ženistov – Tatranská dedina – na leteckej základni Bagram v Afganistane nedostal náhodou. Pri- pomeňme, že slovenskí ženisti tu pôsobia od augusta 2002 v rámci operácie Trvalá sloboda. Martin tu prišiel pred siedmimi mesiacmi v rámci druhej rotácie našich vojakov. Predtým slúžil v jednom z našich útvarov na Sliachi. Tu, v Afganistane, je zaradený do funkcie strojník UDS a spolu s ostatnými sa podieľa na obnove letiska v Bagrame. Podľa jeho slov je život v Afganistane síce tvrdý, ale už si zvykol a verí, že ten rok, ako si predsavzal na začiatku tejto operácie, vydrží.

Kapitán Edward Mikula býva v meste Columbus, v štáte Ohio v Spojených štátoch amerických. On je v Afganistane dva mesiace. Ako rezervistu americkej armády ho do služby povolali pred dvoma rokmi a dnes na základni Bagram vykonáva funkciu špe- cialistu logistických služieb. Doma má manželku a tri deti a už sa nevie dočkať, kedy sa k nim vráti. Tu v Bagrame si našiel veľa nových priateľov a medzi inými aj menov- ca Martina Mikulu zo slovenského kontingentu. Ako nám povedal, nevie o tom, že by mal slovenské korene, ale keď sa vráti domov, určite bude po tom pátrať. Pred príchodom do Afganistanu nevedel o Slovensku takmer nič. Dnes však vďaka Martinovi, ale aj ostatným slovenským vojakom, sa už o ňom podozvedal dosť. Keď skončí svoje pôsobenie v armáde, rád by sa niekedy k nám, na Slovensko, prišiel pozrieť.

Ing. Marián Mikula pracuje už roky vo VOP 027 Trenčín. V apríli tohto roka ho firma vyslala do afgánskeho Bagramu, aby spolu s ďalšími pracovníkmi podniku vykonali pravidelné revízie na technických zariadeniach našich vojakov a pomohli pri opravách zemných strojov, ktoré naši ženisti používajú pri obnove letiskovej dráhy.

V priebehu tretej rotácie našich vojakov tu trenčianski opravári spolu so ženistami na zemnom stroji UDS vymenili celé rameno. A tu sa stretli traja Mikulovci – nrtm. Martin Mikula, strojník UDS, kpt. Edward Mikula, ktorý zabezpečoval pomoc pri op- rave UDS žeriavom z amerického práporu logistickej podpory a nakoniec Ing. Marián Mikula, vedúci opravárskej skupiny z Trenčína. Opravu UDS zvládli v priebehu dvoch dní perfektne a navyše zistili, že Mikulovci sú všade.

– LZ –

Generálny riaditeľ sekcie majetku a infraštruktúry Ján Koritko:

Čas na vyrovnanie majetku

■ Pán generálny riaditeľ, 15. apríla 2004 bola sekcia modernizácie a infraštruktúry MO SR rozdelená na sekciu majetku a infraštruktúry a sekciu vyzbrojovania. Čo bolo hlavným cieľom tejto zmeny?

Bývalá sekcia modernizácie a infraštruktúry mala obrovský záber činnosti. Nemôžem povedať, že túto prácu nevládala, ale oblasť jej pôsobenia chceme sprehľadniť a zefektívniť. Preto zo štyroch odborov predchádzajúcej sekcie vznikli dva odbory dvoch samostatných sekcií. Treba zdôrazniť aj to, že jedným z cieľov vzniku samostatnej sekcie vyzbrojovania bolo vytvoriť rezortný orgán, ktorý bude vo svojej oblasti pôsobenia kompatibilný so štruktúrami NATO.

■ Do akej miery sa tieto zmeny dotknú pracovníkov bývalej sekcie?

Čo sa týka odborov a oddelení, nové sekcie pôsobia v takmer nezmenenej štruktúre a obsadení. Verím, že v personálnej a organizačnej oblasti nám pomôže aj audit ministerstva obrany. Niektoré personálne zmeny sa uskutočnia možno aj skôr, je to otázka vývoja sekcie a ochoty jej pracovníkov zžiť sa s novými zámermi a úlohami. Hlavným cieľom je však efektívnosť činnosti a profesionalita.

■ Už minister obrany Jozef Stank zdôrazňoval, že v rámci celého rezortu obrany je nevyhnutné doriešiť mimoriadne veľa problémov týkajúcich sa majetku rezortu, jeho evidencie, užívania a posúdenia z hľadiska perspektívy využitia. Minister Juraj Liška v tomto smere okrem iného dodal, že rezort postupne uvoľní až 70 % všetkých kasárenských objektov. Otázka teda znie: Má rezort obrany dosť erudovaných odborníkov a dokáže zaplatiť najmä právnikov, aby v rámci činnosti vašej sekcie, ako sa hovorí, neprišiel skrátka?

Máte pravdu, nielen v súvislosti so vstupom do NATO a profesionalizáciou činnosti ozbrojených síl je čas zaoberať sa štruktúrou a efektívnosťou majetku rezortu obrany. Do nadbytočného majetku nemá zmysel investovať ťažké peniaze na údržbu, rekonštrukciu či stráženie.

Ing. Ján Koritko (1963) sa narodil v Trenčíne. Po absolvovaní Strednej priemyselnej školy strojníckej v Novom Meste nad Váhom vyštudoval Strojnícku fakultu Slovenskej vysokej školy technickej so zameraním na priemyselné roboty a manipulátory. Pôsobil ako projektant a vedúci pracovník marketingových a obchodných oddelení vo viacerých firmách. Pred príchodom na ministerstvo obrany v roku 2003 bol spoločníkom a konateľom súkromnej spoločnosti. Do prevzatia súčasnej funkcie zastával pozíciu hlavného štátneho radcu - poradcu ministra obrany. Ing. Ján Koritko hovorí po nemecky a anglicky. K jeho záľubám patrí najmä rodina, lyžovanie a skialpinizmus, športová strelba, rôzne oblasti kultúry. Je ženatý, má syna a dcéru.

Som rád, že sa nášmu ministerstvu prednedávnom podarilo presadiť zákon, v rámci ktorého bude možné previesť za oveľa jednoduchších podmienok náš majetok nielen v prospech štátnej správy, ale aj samospráv. No a čo sa týka právnikov - dobrá otázka a o to ťažšia odpoveď. Nepopieram, že v tomto smere máme momentálne isté rezervy. Som však presvedčený, že s tým, čo mám k dispozícii, možno s pár ľuďmi, ktorí by ešte sekciu

mohli profesionálne skvalitniť, očakávané úlohy zvládneme.

■ Definovali ste si v tomto smere aj svoje ťažiskové ciele vo svojej súčasnej funkcii?

Opakujem, naozaj mám záujem, aby sa rezort zbavil prebytočného majetku, a zároveň aby ten potrebný majetok efektívne spravoval a mohol ušetriť peniaze investovať do výcviku a skvalitnenia infraštruktúry ozbrojených síl.

■ Neobávate sa, že práve na pracovníkov vašej majetkovej sekcie môžu pôsobiť vonkajšie záujmové či ekonomické tlaky, aby trebárs rozhodovali tendenčne?

Existenciu takýchto tlakov nemôžem dopredu vyvrátiť, ale urobím maximum, aby sme sa im vyhli. Respektíve, je absolútnou povinnosťou mňa i každého z mojich kolegov, aby sa správali v duchu zákona a interných predpisov. Je pre mňa prioritou, aby pracovníci ministerstva obrany, a mojej sekcie na prvom mieste, pracovali v prospech rezortu, a nie v prospech nejakých jedincov alebo lobistických skupín, ktoré by si mohli myslieť, že im tu bude voľakto hrať do karát. Aj preto ma môže iba tešiť, že v tomto smere nie som niko-

mu a ničím zaviazaný a môžem rozhodovať nestranné.

■ Pán generálny riaditeľ, posledná otázka - máte za sebou aj základnú vojenskú službu?

Áno, na vojne som bol. Po vysokej škole som v posádke Libavá na severnej Morave pôsobil dvanásť mesiacov ako technik tankovej roty.

Pavol VITKO

Foto Peter DOVINA

ARMÁDNY magazín

Armádny magazín v STV sa vysiela každý nepárny týždeň v piatok o 21.00 a repríza relácie je nasledujúcu nedeľu o 12.45 hod na Dvojke. Informácie o najbližšom termíne vysielať relácií a ich obsahu sa dozviete na internetovej stránke www.mod.gov.sk/e-ziny/Vaše_namety_a_podnety_mozete_posielať_na_e-mailovú_adresu:_ZahradnikL@mod.gov.sk_alebo_dokument@stv.sk

Plná poľná

SLOVENSKÝ ROZHLAS

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nielen pre vojakov.

I tento rok sa na vás každý piatok o 20.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

Zo sveta aliancie

Organizácia Spojených národov by mala mať ústrednú úlohu v rozvíjaní irackej demokracie, vyhlásil po rokovaní s americkým prezidentom Georgeom Bushom britský premiér Tony Blair. Obaja predstavitelia zároveň potvrdili, že nepoľavia v snahe vybudovať v Iraku demokraciu.

...

Viac ako polovica Rusov považuje Severoatlantickú alianciu za hrozbu pre národnú bezpečnosť – vyplýva to z výsledkov prieskumu verejnej mienky, na ktorom sa zúčastnilo 1 500 Rusov. Až 51 percent Rusov považuje NATO za hrozbu a približne rovnaký počet sa domnieva, že nedávne rozšírenie aliance o krajiny susediace s Ruskom zvýšilo nebezpečenstvo vypuknutia vojny. Len 26 percent anketovaných sa neobáva aliance, zatiaľ čo rozšírenie NATO za neškodné považuje 24 percent. Iba 11 percent účastníkov prieskumu označilo nedávny vstup 7 bývalých komunistických krajín do NATO za pozitívny krok.

...

Americká armáda možno bude potrebovať vyslať viac vojakov do Iraku, aby bojovali proti povstaleckému násiliu, uviedol popredný americký generál, pričom varoval, že sa vojenské náklady na operáciu stále zvyšujú. Len predĺženie služby pre 20-tisíc vojakov, ktorí by sa mali vrátiť z Iraku, by stálo okolo 700 mil. USD, povedal generál Richard Myers, predseda Zboru náčelníkov štábov armády USA.

...

Trináť vojakov 450-členného bulharského kontingentu v Iraku požiadalo o návrat domov, uviedol bulharský náčelník generálneho štábu generál Nikola Kolev. Ich žiadosti vyhovel. Podľa generála opustí Irak dovedna 23 bulharských vojakov, 13 na vlastnú žiadosť a osem po rozhodnutí miestnych veliteľov, pretože trpeli nadmerným stresom. Bulharsko oznámilo, že členovia jeho kontingentu, ktorí chcú opustiť Irak, tak môžu urobiť.

...

Poľsko neplánuje zásadné zredukovanie svojich vojakov v Iraku až do volieb v tejto blízkovýchodnej krajine, ktoré sa majú uskutočniť 31. januára 2005. Uviedol to poľský minister obrany Jerzy Szmajdzinski. „Podľa nás je pokračovanie našej misie v nadchádzajúcich mesiacoch v terajšej podobe zmysluplné a situácia sa môže zmeniť iba po parlamentných voľbách plánovaných do konca januára 2005,“ povedal na stretnutí s novinármi.

Otvorené nebo nad Slovenskom

Slovenská republika prijala 7. apríla 2004 diplomatickú nótu Ukrajiny o úmysle vykonať pozorovací let nad územím SR podľa Zmluvy o otvorenom nebi. V rámci tejto zmluvy, ktorá zahŕňa 28 zmluvných krajín od Vancouveru po Vladivostok, si zmluvné štáty vymieňajú informácie o svojich ozbrojených silách s cieľom zvýšiť medzinárodnú bezpečnosť.

Sedemnášičlenná medzinárodná pozorovacia skupina príslušníkov OS Ukrajiny, v ktorej boli aj dvaja príslušníci OS Ruskej federácie, pricestovala na Slovensko 13. apríla. Vlastný pozorovací let vykonali pozorovatelia 15. apríla lietadlom AN-30B. Trasa letu merala približne 750 km a uskutočnila sa vo výške asi 1 500 metrov nad územím východného a stredného Slovenska. Cieľom letu bolo overiť informácie o ozbrojených silách, ktoré si zmluvné štáty pravidelne vymieňajú koncom roka. Slovenský eskortný tím viedol pplk. Igor Jančovič zo Slovenského verifikačného centra. V našej sprievodnej skupine bol jeden príslušník maďarskej a českej armády. Podľa slov vedúceho skupiny pplk. Jančoviča sa získaný materiál vyhodnocuje za prítomnosti nášho dôstojníka a môžu ho získať všetky zmluvné štáty. Slovensko plánuje podobný pozorovací let nad Ukrajinou v tomto roku.

– LZ –

Aj Zväz vojakov za vstup do aliance

„Zväz vojakov s uspokojením privítal prijatie Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliance. Členstvo v tomto vojensko-politickom uskupení je nielen zabezpečením bezpečnosti našej krajiny pred ohrozením, ale aj veľkou zodpovednosťou pre naše ozbrojené sily vo vzťahu k našim spojencom,“ povedal prezident zväzu plk. gšt. Michal Bohunický.

Profesijná organizácia - Zväz vojakov - od svojho vzniku v súlade so svojimi stanovami aktívne spolupracuje s vojenskými združeniami armád NATO. Členstvo v NATO umožní ešte viac rozšíriť vzájomnú spoluprácu aj v EUROMILE, ktorý združuje partnerské vojenské organizácie. Ústredná rada zväzu si uvedomuje, že nároky na vojakov pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v NATO budú vyššie ako dosiaľ. Preto očakáva, že so zvýšenými nárokmi na profesionálnych vojakov budú zabezpečené aj ich sociálne istoty nielen počas služby, ale aj po jej ukončení. Oceňujeme prácu tých vojakov, ktorí svojimi aktivitami a vysokou odbornosťou v predvstupovom období do NATO napomohli získať dôveru u našich partnerov.

Ing. Tomáš ŠVEC, hovorca Zväzu vojakov

Predseda Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne genmjr. Ondrej Samaš: Rekodifikácia trestného práva rozšíri jurisdikciu

• Pán generálmajor, ako by ste charakterizovali postavenie vojenských súdov v súčasnosti?

Dá sa povedať, že od roku 1989 sa z času na čas vyskytnú názory spochybňujúce existenciu vojenských súdov. Dokonca sa objavili tendencie vyhlásiť vojenské súdy za akési protiústavné, nedemokratické a podobne. Som rád, že sa nám podarilo dokázať našu opodstatnenosť aj z hľadiska výsledkov a podielu na disciplíne v ozbrojených silách. Napríklad v Čechách zrušili vojenské súdy a majú s tým určité problémy, najmä v rýchlosti vybavovania trestných vecí. Vojenské súdnictvo, napríklad v Poľsku, Španielsku, Kanade, USA ale aj v iných krajinách má veľkú vážnosť. Sudcovia v rovnošate majú predsa len bližšie k vojenskej problematike. Nie vždy si viem predstaviť, či by civilný súd správne pochopil špecifické problémy vojenského prostredia. Z hľadiska našej štruktúry máme vojenské obvodové súdy v Bratislave, Banskej Bystrici a Prešove. Odvolacím súdom je Vyšší vojenský súd v Trenčíne. Momentálne na vojenských súdoch pôsobí 15 sudcov. Samozrejme, že pri riešení prípadov spolupracujeme s vojenskou prokuratúrou a vojenskou políciou.

• Obrátili sa na Vyšší vojenský súd ľudia, ktorí nedostali bezpečnostné previerky?

Vyšší vojenský súd (VVS) v Trenčíne už vyššie roka pracuje aj s novou právomocou, t. j. rozhodovanie vo veciach, v ktorých bola ukončená bezpečnostná previerka vojenským obranným spravodajstvom (VOS) bez vyjadrenia. Podľa zákona č. 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností tieto osoby mali právo obrátiť sa na VVS v Trenčíne, aby preskúmal toto rozhodnutie. Hneď pri prvom prípade sme si uvedomili, že je našou povinnosťou v súlade s ústavou obrátiť sa na Ústavný súd. Ten nám dal za pravdu a rozhodol, že zákon č. 241/2001 Z. z. § 26 odsek 3 a 4 a § 27 odsek 2 o ukončovaní bezpečnostných previe-

rok bez vyjadrenia je v rozpore sústavou. Rozhodnutia o ukončení bezpečnostnej previerky bez vyjadrenia sme zrušili ako nepreskúmateľné u tých osôb, ktoré podali návrh na Vyšší vojenský súd v Trenčíne. Chcem len zdôrazniť, že VOS postupovalo v súlade s vtedy platným zákonom. Zároveň podotýkam, že my sme sa zaoberali len ústavnou stránkou rozhodnutia. V ďalšom období sa bude pokračovať podľa novelizovaného zákona o ochrane utajovaných skutočností, ktorý schválila NR SR a ktorý platí od 1. mája 2004. Zákon odstraňuje uvedené nedostatky. Ľudia sa dozvedia dôvody, prečo nedostali bezpečnostnú previerku.

• Aké zmeny očakávate po rekodifikácii trestného práva?

Trestný zákon schválila vláda koncom apríla a v máji by mala schváliť aj Trestný poriadok. Existuje reálny predpoklad schválenia oboch kódexov poslancami NR SR na jeseň toho roku. Je už načase, pretože staré platia od 1. januára 1962. Pravdepodobne od 1. januára 2005, neskôr od 1. mája 2005 vstúpi nový Trestný zákon a Trestný poriadok do platnosti.

Okrem iných vecí sa v ňom navrhuje, aby príslušníci všetkých ozbrojených a bezpečnostných zložiek podliehali pod jurisdikciu vojenského súdu. Otázkou zostáva, či to poslanci schvália.

• Má počet trestných činov v Ozbrojených silách SR stúpajúcu alebo skôr klesajúcu tendenciu?

Z rozboru trestnej činnosti za rok 2003 vyplýva, že sa znížil počet trestných činov vojakov povinnej služby a taktiež profesionálnych vojakov. Čo sa týka zločinov z trestnej činnosti, zostáva

približne rovnaká. Patria sem najmä trestné činy proti povinnosti konať vojenskú službu, ako je napríklad vyhýbanie sa služobnému úkonu a výkonu vojenskej služby. Závažnejšia je majetková trestná činnosť. Vyskytuje sa v rôznych formách, ako je sprenevera, podvody a ďalšie trestné činy. U vojakov povinnej služby bolo najviac odsúdených za trestnú činnosť v dozornej a strážnej službe a za dezercie. Do oblasti závažnej trestnej činnosti patrí porušovanie práv a chránených záujmov vojakov – tzv. šikanovanie, urážky medzi vojakmi a prípady súvisiace so zneužívaním drog. Približne na rovnakej úrovni zostávajú trestné činy súvisiace s ublížením na zdraví a výtržníctvom.

• Koľko ľudí odsúdili vojenské súdy v minulom roku?

V roku 2003 vojenské súdy odsúdili 741 osôb, bolo uložených 541 podmienecných trestov odňatia slobody, 50 podmienecných trestov a 48 peňažných trestov. Vo väčšine prípadov uložili súdy páchatelom podmienecné tresty odňatia slobody, pretože išlo o ľudí, ktorí boli prvýkrát súdne trestaní. V rámci prevencie sa naši sudcovia snažia, aby pojednávanie prebehlo pred organizovanou verejnosťou, napríklad študentmi. Často prejednávame prípady v útvaroch, spravidla pred jednotkou, z ktorej je páchatel. Okrem toho prednášame v školách, útvaroch, publikujeme články v rôznych časopisoch. Niektorí kolegovia prispievajú aj do dvojtyždenníka OBRANA.

• Zmenilo sa niečo na postavení a úlohách vojenských súdov po vstupe Slovenska do NATO?

Zúčastnili sme sa v Bruseli na rokovaní s poradcom generálneho tajomníka NATO pre právne otázky. Vysvetľovali sme im postavenie vojenských súdov na Slovensku. Rozoberali sme právne otázky, súvisiace so zmluvou NATO SOFA, v ktorej sa hovorí aj o otázkach jurisdikcie. V štátoch NATO prevláda tendencia, aby vojakov nasadených za hranicami vlasti súdili vojenski sudcovia z krajiny odkiaľ pochádzajú a nie miestne civilné súdy. V našom zákone o organizácii súdov je ustanovenie, v ktorom sa hovorí, že vojenské súdy SR môžu vykonávať svoju právomoc aj mimo svojho územia, ak to povoľuje medzinárodná zmluva. Takže aj v tejto oblasti kráčame s dobou.

Milan ČIPKA

CURRICULUM VITAE

Predseda Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne generálmajor JUDr. Ondrej Samaš sa narodil 18. júna 1955 v Banskej Bystrici. Právnickú fakultu UK v Bratislave ukončil v roku 1978, zároveň získal titul JUDr. Vojenskú základnú službu vykonával na Vyššom vojenskom súde v Trenčíne v rokoch 1978 - 1979. V roku 1979 sa stal profesionálnym vojakom. Na Vyššom vojenskom súde v Trenčíne bol justičným čakatelom v čase od 1.9. 1979 do 25. 5.1980. V roku 1993 sa stal predsedom súdu. V rámci celoživotného vzdelávania študoval v rokoch 1995 - 1997 na Právnickej fakulte UK v Bratislave špecializáciu medzinárodné právo a medzinárodné vzťahy. Do hodnosti generálmajora bol menovaný 20. 8. 1998. Dňa 9. 2. 2001 mu dekan Právnickej fakulty UK v Bratislave na základe rozhodnutia vedeckej rady priznal vedecko-pedagogický titul „hosťujúci docent“. Genmjr. Ondrej Samaš je ženatý a má tri deti.

Francúzska republika

Jedna z trojice krajín NATO, ktoré vlastnia jadrové zbrane, politická a hospodárska veľmoc a pilier európskej integrácie – to sú atribúty, ktoré Francúzskej republike (Republique Francaise) nepochybne patria. Jej ozbrojené sily prechádzajú reformou, ktorá má napomôcť, aby si tieto charakteristiky aj naďalej zachovala.

Územie Francúzska sa administratívne člení na 22 regiónov (vrátane ostrova Korziky), ktoré sa ďalej delia na 96 departmánov. Súčasťou štátu sú aj francúzske zámorské departmány a teritória (Francúzska Guayana, Guadeloupe, Martinique, Reunion, Mayotte, Saint Pierre and Miquelon). Okrem nich Francúzsko spravuje viaceré závislé územia – medzi nimi napríklad Francúzsku Polynéziu, Novú Kaledóniu a ďalšie.

Francúzska republika sa v obrannej politike riadi princípom nezávislosti – rozhodnutia o svojej budúcnosti robí sama – a princípom solidarity – je pripravená pomôcť svojim susedom a konať spoločne so svojimi spojencami. Francúzska obranná stratégia je prísne defenzívna a spolieha sa na odstrašujúce jadrové sily a konvenčné sily, ktorých úlohy sa navzájom dopĺňajú.

Vrcholný manažment obranného sektora

Hlavným veliteľom ozbrojených síl je prezident republiky, ktorý je najvyššou autoritou v oblasti obrannej politiky a ako

jediný má právo vydať rozkaz na použitie jadrových síl. Minister obrany je zodpovedný za organizáciu a výcvik ozbrojených síl, nábor do OS a personálny manažment, ako aj za zaobstarávanie výzbroje, materiálu a infraštruktúry. Jeho hlavným poradcom vo vojenských záležitostiach je náčelník štábu ozbrojených síl (CEMA), ďalej šéf Hlavnej správy vyzbrojovania (DGA), generálny tajomník pre administratívne záležitosti a náčelníci štábov jednotlivých druhov ozbrojených síl.

Náčelník štábu ozbrojených síl riadi všetky vojenské operácie, zodpovedá za plánovanie činnosti ozbrojených síl a riadi všetky aktivity v oblasti vzťahov so zahraničnými armádami. Na výkon svojich funkcií má k dispozícii štáb ozbrojených síl, spoločný štáb operačného plánovania, direktoráty vojenského spravodajstva a vojenskej zdravotníckej služby, ako aj veliteľstvo špeciálnych operácií a štáby jednotlivých druhov ozbrojených síl.

Ozbrojené sily

Francúzske ozbrojené sily sú plne profesionálne a ich celkový početný stav

bol v roku 2003 asi 437 000 osôb, z toho vyše 80 000 civilných zamestnancov. Organizačná štruktúra, zloženie, počet, výzbroj a vybavenie ozbrojených síl má zabezpečiť, aby boli schopné nielen splniť stanovené úlohy pri obrane francúzskeho teritória, ale aj vyslať a udržať v operácii vedenej NATO kdekoľvek v Európe 50 000 vojakov alebo 30 000 vojakov do operácie kdekoľvek na svete počas jedného roka a paralelne s tým ďalších 5 000 vojakov s rotáciou každé štyri mesiace.

Francúzske ozbrojené sily sa podieľali a podieľajú na viacerých mierových operáciách – napríklad v Kosove, Bosne a Hercegovine, na Haiti, v Afganistane alebo na Pobreží Slonoviny.

Hlavnými zložkami ozbrojených síl sú pozemné sily, vzdušné sily, námorné sily a žandárstvo.

Pozemné sily (Armée de terre)

Predstavujú najpočetnejšiu zložku francúzskych ozbrojených síl. Začiatkom roka 2003 v nich slúžilo 132 400 aktívnych vojakov, z toho 15 500 dôstojníkov, 48 000 praporčikov a 68 900 poddôstojníkov a vojakov, ďalej 11 300 záložníkov a 29 500 civilných zamestnancov.

Pozemné sily majú regionálnu a operačnú veliteľskú štruktúru. Metropolitné územie Francúzska je rozdelené na päť regiónov s príslušnými regionálnymi veliteľstvami pozemných síl, ktoré sú podriadené hlavnému štábu pozemných síl (EMAT) na čele s náčelníkom štábu (CEMAT):

- región Ile de France RTIDF (Sain-Germain-en-Laye) zodpovedá za jednotky pozemných síl v oblasti hlavného mesta a jednotky detašované v zámořských departmánoch a teritóriách,
- región severovýchod RTNE (Metz),
- región juhovýchod RTSE (Lyon),
- región juhozápad RTSO (Bordeaux),
- región severozápad RTNO (Rennes).

Operačná veliteľská štruktúra pozemných síl má tri úrovne. Najvyššiu úroveň predstavuje operačné veliteľstvo pozemných síl CFAT (Commandement de la force d'action terrestre) v Lille a veliteľstvo logistiky pozemných síl CFLT (Commandement de la force logistique terrestre) v Montlhéry. Na druhej úrovni sú štyri hlavné štáby síl EMF (états-majors de forces) – EMF 1 (Besancon), EMF 2 (Nantes), EMF 3 (Marseille) a EMF 4 (Limoges). Tieto štáby nemajú trvalo podriadené žiadne jednotky, ale počas trvania špecifickej operácie im môže byť pridelených niekoľko brigád alebo plukov. V čase mieru sa zaoberajú operačným plánovaním, organizovaním a riadením cvičení a sú pripravené na okamžité nasadenie. Tretiu úroveň veliteľskej štruktúry pozemných síl predstavujú pluky, ktoré sa zoskupujú do brigád. Veliteľstvu CFAT sú podriadené tieto brigády: 1. mechanizovaná brigáda (Chalons en Champagne), 2. tanková brigáda (Orleans), 9. ľahká obrnená brigáda (Nantes), 3. mechanizovaná brigáda (Limoges), 11. výsadková brigáda (Balma), prieskumná brigáda (Montigny-lès-Metz), 4. aeromobilná brigáda (Essey-lès-Nancy), brigáda na zabezpečenie spojenia a velenia (Luneville), delostrelecká brigáda (Haguenau), ženijná brigáda (Strasbourg), 7. tanková brigáda (Besancon), 27. horská pešia brigáda (Varces) a ľahká obrnená brigáda (Nimes). Tieto brigády majú 9 mechanizovaných peších plukov, 3 pluky námornej pechoty (tradičné označenie bývalých koloniálnych útvarov, ktoré ale nedisponujú vylodovacími prostriedkami), 4 výsadkové pluky, 3 pluky horskej pechoty, 6 tankových plukov, 6 ľahkých obrnených plukov, 4 vrtuľníkové pluky a podporné pluky a skupiny – spojovacie, delostrelecké, PVO, ženijné, RCHBO a topografické.

Brigáda špeciálnych síl v Pau podlieha priamo hlavnému štábu pozemných síl a spoločná francúzsko-nemecká brigáda (Mullheim) podlieha v čase mieru zboru Eurocorps.

Veliteľstvo logistiky pozemných síl má dve brigády – 1. logistickú brigádu (Montlhéry) a 2. logistickú brigádu (Martignas-sur-Jalle). Tieto majú spolu 7 dopravných plukov, 8 technických plukov, 2 zdravotnícke pluky, ako aj zásobovacie základne a skupiny.

ciele pri priamej podpore pozemných síl. Prvý, tretí, piaty a šiesty vrtuľníkový pluk ALAT je začlenený do 4. aeromobilnej brigády pozemných síl. Vyčlenená jednotka ALAT je podriadená brigáde špeciálneho určenia pozemných síl, jeden vrtuľníkový roj a jeden roj s lietadlami TBM700 a Ces-

Pozemné sily dostávajú najmodernejšie tanky Leclerc
Foto Giat Industries

Integrálnou, ale pri tom špecifickou zložkou pozemných síl je cudzinecká légia (Legion étrangère, LE). Jej personál je zložený z dobrovoľníkov cudzej národnosti, ktorí podpísali základný kontrakt minimálne na 5 rokov. Dôstojnícky zbor je francúzsky. Légia sa člení na 9 plukov, jednu polobrigádu a jednu detašovanú jednotku. Veliteľstvo cudzineckej légie COMLE je v Aubagne. Priamo mu podlieha 1. pluk (zabezpečovací) LE (Aubagne) a 4. pluk (výcvikový) LE (Castelnaudary). Ostatné pluky – 2. peší, 1. mechanizovaný, 2. a 6. ženijný a 4. výsadkový – sú začlenené do brigád pozemných síl. Výnimku tvorí 5. pluk LE dislokovaný v Polynézii, 13. pluk LE dislokovaný v Guayane, 13. polobrigáda LE umiestnená v Džibuti a detašmán LE na ostrove Mayotte v Mozambickom prielive. Početný stav légie je vyše 8 000 osôb.

Letecká zložka pozemných síl ALAT (L'Aviation légère de l'armée de terre) s veliteľstvom COMALAT vo Villacoublay má asi 4 500 osôb. Jej poslaním je vykonávať dopravné a logistické úlohy, prieskum, zabezpečovať velenie a ničiť pozemné

sna F406 Caravan II zabezpečuje potreby hlavného štábu pozemných síl. Zvláštna skupina (5 vrtuľníkov Puma a 3 vrtuľníky Gazelle) je trvalo detašovaná v Džibuti.

Vo výzbroji ALAT je 40 spojovacích vrtuľníkov SA 341 Gazelle, 30 vrtuľníkov SA 342 Gazelle s riadenými strelami Mistral, 40 kusov SA 342 s PTRS HOT, 80 strojov SA 330 Puma, Puma Pirate a Puma PC, 30 vrtuľníkov AS 532 Cougar a 4 Cougar Horizon s rádiolokátorom Horizon, ďalej vrtuľníky AS 555 Fennec, ako aj lietadlá TBM700, Caravan II a Pilatus PC6. Začali sa dodávky prvých bojových vrtuľníkov Tiger HAP a vrtuľníkov EC-145 určených na vykonávanie úloh SAR a MEDEVAC.

Pozemné sily majú vo výzbroji vyše 300 tankov Leclerc (objednaných je 406 kusov), asi 200 tankov AMX-30B2 (asi 500 ďalších je uložených), vyslobodzovacie tanky DCL a ženijné tanky EBG, 340 bojových vozidiel AMX-10RC, 335 AMX-10P/PC, 840 bojových vozidiel VAB a 192 ERC-90, 273 samohybných kanónových húfnic AUF-1 kalibru 155 mm (asi 100 sa má vyradiť a 70 upraviť na model AUF-2 s hlavnou dĺžkou 52 kalibrov), 105 ťaha-

ných húfníc TRF-1 rovnakého kalibru (postupne ich nahradia samohybné delá Caesar), asi 360 mínometov kalibru 120 mm a 58 raketometov MLRS. Protitankové zbrane zahŕňajú PTRS Milan (vyše 900 odpaľovacích zariadení), HOT (135 na bojových vozidlách VAB, 110 na vrtuľníkoch) a Eryx (700 kusov), pancierovky Strim a Apilas. Protivzdušnú obranu zabezpečujú systémy s riadenými strelami I-Hawk (26 systémov), Roland, Roland II a Mistral. Na spojenie sa používajú rádiostanice TRC 9100, 9200, 9500 a 9600. Skupina RCHBO je vybavená chemickými detektormi DETALAC a AP2C. Na ochranu proti účinkom ZHN sa používa ochranný odev S3P a maska ANP. Základnou zbraňou jednotlivca je útočná puška FAMAS kalibru 5,56 mm.

Rozpočet pozemných síl na rok 2003 bol 7,83 miliardy EUR.

Vzdušné sily (Armée de l'air)

Organizácia vzdušných síl je založená na princípe rozdelenia zodpovednosti medzi operačné veliteľské stupne, ktoré velia silám a prostriedkom vzdušných síl pri ich priamom použití, a medzi organické veliteľstvá, ktoré zodpovedajú za administratívne riadenie, výcvik a logistické zabezpečenie. V tomto je zmysle sa vzdušné sily z organizačného hľadiska členia na tri hierarchické úrovne a tri komplementárne štruktúry.

Najvyššiu úroveň vo veliteľskej hierarchii predstavuje štáb vzdušných síl (EMAA) na čele s náčelníkom štábu vzdušných síl (CEMAA) a ústredná administratíva. Druhá úroveň reprezentujú operačné a organické veliteľstvá a tretiu jednotlivé letecké základne.

Veliteľstvá na druhej úrovni vytvárajú tri navzájom sa dopĺňajúce štruktúry. Jednu predstavujú dve operačné veliteľstvá: veliteľstvo strategických vzdušných síl (CFAS), ktoré zodpovedá za činnosť zložiek vzdušných síl vybavených jadrovými zbraňami a veliteľstvo proti-vzdušnej obrany a vzdušných operácií (CDAOA), ktoré má na starosti proti-vzdušnú obranu štátu a operačnú činnosť všetkých nejadrových zložiek vzdušných síl. Druhá štruktúra pozostáva z piatich špecializovaných organických veliteľstiev:

Francúzsko	
Rozloha	547 026 km ²
Počet obyvateľov	60 miliónov
Hustota obyvateľov na km ²	110
Dĺžka pobrežia	3 427 km
HDP (2002)	1,5 bilióna EUR
Obranný rozpočet (2002)	39,96 miliardy EUR

bojového vzdušného veliteľstva (CFAC), dopravného vzdušného veliteľstva (CFAP), prieskumného, informačného a spojovacieho vzdušného veliteľstva (CASSIC), výcvikového vzdušného veliteľstva (CEAA) a veliteľstva ochranných a bezpečnostných zložiek vzdušných síl (CFPSAA). Tretiu komplementárnu štruktúru tvoria dve teritoriálne organické veliteľstvá: vzdušný región Sever (Villacoublay) a vzdušný región Juh (Bordeaux).

V priestore zodpovednosti vzdušného regiónu Sever sa nachádza 19 leteckých základní a 3 detašované zariadenia, v priestore zodpovednosti regiónu Juh (vrátane Korziky) je 13 základní a jedno detašované zariadenie. Jednotky umiestnené na týchto základniach sú podľa svojho charakteru podriadené špecializovaným organickým veliteľstvám.

Veliteľstvu strategických vzdušných síl CFAS podlieha strategická prieskumná letka 01.091 na základni Mont de Marsan s piatimi lietadlami Mirage IVP, útočné letky 01.004 (Luxeuil), 02.004 (Luxeuil) a 03.004 (Istres), každá s dvadsiatimi strojmi Mirage 2000N – nosičmi jadrových riadených striel ASMP, ďalej letka na

dopĺňanie paliva počas letu 00.093 (Istres) s jedenástimi strojmi C135FR a troma KC-135R a napokon taktické výcvikové centrum 00.339 (Luxeuil) vybavené strojmi Mystère 20 SPA, Mystère 20P a Alpha Jet.

Bojové vzdušné veliteľstvo CFAC má podriadené tieto jednotky:

- stíhacie letky 01.002 (Dijon) a 02.002 (Dijon) spolu s 30 lietadlami Mirage 2000-5F,
- stíhacie letky 01.003, 02.003 a 03.003 (Nancy) spolu so 60 stíhacími-bombardovacími strojmi Mirage 2000D,
- stíhaciu letku 01.005 (Orange) s 18 stíhacími Mirage 2000C,
- stíhaciu letku 02.005 (Orange) s 9 Mirage 2000C-RDI a 16 dvojmiestnymi cvično-bojovými Mirage 2000B-RDI,
- stíhacie letky 01.012 a 02.012 (Cambrai), ktoré majú spolu 38 Mirage 2000C a 4 Mirage 2000B,
- stíhacie letky 01.030 a 02.030 (Colmar) – spolu 38 strojov Mirage F.1CT,
- prieskumné letky 01.033 a 02.033 (Reims) – spolu 39 lietadiel Mirage F.1CR,
- letku elektronického boja 01.054 (Metz) s dvoma lietadlami C-160G Transall Gabriel – prevádzku zabezpečuje veliteľstvo CFAP.

Letka 01.007 (Saint Dizier) s lietadlami Jaguar A/E má byť v tomto roku zrušená. Prvá letka s 20 novými viacúčelovými lietadlami Rafale má dosiahnuť operačnú spôsobilosť v roku 2006.

Veliteľstvo CASSIC prevádzkuje letku súčasného varovania 00.036 (Avord) so štyrmi lietadlami E-3F a podlieha mu aj 10 bojových a jedna cvičná letka s riadenými strelami zem – vzduch Crotale, Crotale NG a Mistral a batériami PL kanónov kalibru 20 mm. Okrem toho je vybavené príslušnou rádiolokačnou a spojovacou technikou.

Samostatnú zložku predstavuje Skúšobné stredisko vojenského letectva (CEAM), pod ktoré patrí, okrem iného, stíhacia letka 05.330 (Mont de Marsan) s 5 lietadlami Mirage 2000D/N, 5 strojmi Mirage 2000-5/RDI a 7 lietadlami Mirage F.1CR/CT/B. V tejto letke prebiehajú aj skúšky nových strojov Rafale.

Dopravné vzdušné veliteľstvo CFAP má k dispozícii letky 01.061 a 03.061 (obe Orleans), 01.064 a 02.064 (obe Evreux), ktoré majú spolu 66 strojov

Samohybný delostrelecký systém Caesar postupne nahradí ťahané húfnice TRF-1
Foto Giat Industries

C-160F/R/NG Transall, ďalej letku 02.061 (Orleans) so 14 lietadlami C-130H/H-30 Hercules, letku 03.060 (Roissy) s dvoma modernizovanými strojmi DC-8 a tromi A-310-300, letku 01.062 (Creil) s lietadlami CN 235, dopravné-výcvikové letky 00.041 (Metz), 00.043 (Bordeaux) a 00.044 (Salon de Provence) s lietadlami TBM-700, Nord 262 a vrtuľníkmi AS 355F1 Ecureuil. Predovšetkým dopravné úlohy plnia aj vrtuľníkové letky 01.067 (Cazaux), 02.067 (Metz), 03.067 (Villacoublay), 04.067 (Apt), 05.067 (Istres) a 06.067 (Solenzara, Korzika). Na elektronický boj je určená letka 00.051 (Evreux) s tromi lietadlami DC-8 Sarigue. Dopravné lietadlá a vrtuľníky sú začlenené ešte v špecializovaných letkách ETEC (Villacoublay, typy Nord 262, Mystere 20, Falcon 50, Falcon 900, TBM-700 a A319CJ), CIET 00.340 (Toulouse) a v zmiešanej skupine 00.056 (Evreux). Vo vrtuľníkových letkách sú vrtuľníky SA 330 Puma (29 strojov), AS 332 Super Puma a AS 532 Cougar (7 strojov), AS 555 Fennec (43 strojov), SA-319 Alouette III (3 kusy) a AS 355 Ecureuil (6 kusov).

Malé dopravné jednotky s lietadlami C-160 Transall, CASA 235 alebo vrtuľníkmi AS 555 UN Fennec a SA330 Puma sú trvale detašované i v zahraničí, predovšetkým vo francúzskych zámorských departmánach a teritóriách – na ostrovoch Nová Kaledónia, Réunion, Guadeloupe, Martinique a Tahiti, ďalej vo Francúzskej Guayane, Senegale, Gabune a Čade. V Džibuti je okrem toho dislokovaná aj stíhacia letka 04.033 s lietadlami Mirage 2000C a D.

Praktický letový výcvik prebieha v siedmich výcvikových letkách resp. leteckých školách na základniach Cazaux, Salon de Provence, Tours, Cognac, Avord a Toulouse, ktoré sú vybavené približne 100 lietadlami Alpha Jet, 48 strojmi Tucano, ďalej typmi TB-30 Epsilon, Embraer 121 Xingu, CAP10, CAP20 a vrtuľníkmi Alouette III, Fennec a Puma.

Početný stav francúzskych vzdušných síl je približne 70 000 osôb, z toho 64 000 vojakov a 6 000 civilných zamestnancov.

V rozpočtovom roku 2004 je na vzdušné sily vyčlenených vyše 6 miliárd EUR, čo je približne 18,7 % z celkových výdavkov na obranu.

Námorné sily (Marine Nationale)

Námorné sily sa podieľajú na vytváraní strategickej odstrašujúcej sily, zabezpečujú ochranu francúzskych výsostných vôd okolo materskej krajiny i okolo francúzskych zámorských departmánov a teritórií, ako aj v námorných oblastiach, ktoré sú dôležité z hľadiska ochrany francúzskych záujmov a v prípade potreby sú pripravené použiť sily a prostriedky, ak vznikne krízová situácia, ktorá vyžaduje priamu ozbrojenú akciu. Celkový početný stav personálu námorných síl je približne 54 900 osôb, z toho plánovaný počet na rok 2003 bol 4 850 dôstojníkov, 29 300 príporčíkov, 8 550 poddôstojníkov a rádových námorníkov. Medzi vojenskými profesionálmi je asi 4 500 žien. Civilných zamestnancov je 10 060 a ďalších 1 600 osôb sú dobrovoľníci, ktorí čiastočne nahradili vojakov (resp. námorníkov) základnej služby.

Velenie námorným silám sa uskutočňuje po dvoch rozličných líniiach.

Za prípravu a pohotovosť námorných síl je zodpovedný náčelník štábu námorných síl (CEMM) a štáb námorných síl (EMM), ktorému podliehajú štyri organické zložky s vlastnými veliteľstvami:

- Námorné operačné sily FAN (Force d'action navale) s veliteľstvom (ALFAN) v Toulone, ktoré zahŕňajú všetky hladinové plavidlá francúzskej flotily (vyše 70 bojových plavidiel a 12 200 osôb). Veliteľovi FAN podlieha vlajkový dôstojník, ktorý riadi sily na mori a dve podriadené veliteľstvá – ALFAN/Toulon a ALFAN/Brest.

- Ponorkové sily FSM (Force sous-marine) s veliteľstvom ALFOSM v Breste, ktoré pozostávajú zo štyroch jadrových ponoriek so strategickými balistickými riadenými strelami, šiestich útočných (stíhacích) jadrových ponoriek a špeciálnych veliteľských, komunikačných a výcvikových zariadení. Početný stav personálu FSM je asi 3 800 osôb.

- Letectvo námorných síl AVIA (Aviation navale) s veliteľstvom ALAVIA v Toulone zahŕňa letecké základne námorných síl a všetky lietadlá a vrtuľníky námorných síl. Má približne 140 operačných lietadiel a vrtuľníkov a asi 6 800 osôb.

- Námorní strelci a príslušníci jednotiek commandos FORFUSCO (Force fusiliers marins et commandos), ktorí sú podriadení veliteľstvu ALFUSCO v Loriente, zabezpečujú ochranu dôležitých zariadení námorných síl a – v prípade jednotiek commandos – uskutočňujú vyloďovacie a iné špeciálne operácie. Početný stav FORFUSCO je asi 1 700 osôb a organizačná štruktúra zahŕňa 14 útvarov.

Druhú veliteľskú líniu v rámci Marine Nationale predstavujú operačné veliteľstvá. Námorné sily, podobne ako ostatné zložky ozbrojených síl, sú v trvalej operačnej podriadenosti náčelníka hlavného štábu ozbrojených síl. Sily a prostriedky v príslušnej zóne zodpovednosti priamo riadia operační velitelia – CECLANT (veliteľ oblasti Atlantiku) CECMED (veliteľ oblasti Stredomoria), ALINDIEN (veliteľ námornej oblasti Indického oceánu) a ALPACI (veliteľ námornej oblasti Pacifiku). Námorné oblasti francúzskych zámorských departmánov a teritórií – oblasť Francúzska Polynézia, oblasť Antily, oblasť Guayana, južná oblasť Indického oceánu a oblasť Nová Kaledónia – majú vlastných veliteľov.

(Dokončenie nabudúce)
Andrej GÁFRIK

KRÁTKO

Italijská spoločnosť Aermacchi 14. apríla 2004 oznámila začatie funkčných skúšok pohonných jednotiek Honeywell F124 pre lietadlo M-346. Prvé pozemné skúšky preveria elektronický riadiaci systém motorov a taktiež množstvo iných parametrov pri príprave nového cvičného lietadla M-346 na prvý let. Jeho konštrukcia vychádza z ruského typu Jak-130.

...

Americká spoločnosť Boeing získala od americkej firmy Lockheed Martin kontrakt na výrobu ďalších 159 navádzacích hlavíc pre protiletadlové raketové riadené strely novej generácie PAC-3. Nový kontrakt dopĺňa už jestvujúci kontrakt na 100 hlavíc. Boeing nové hlavice vyrobí v období od februára 2005 do februára 2006.

...

Singapurské vzdušné sily vyradia zo svojej výzbroje flotilu 10 ľahkých pozorovacích vrtuľníkov AS-550A2 a 10 ľahkých protitankových vrtuľníkov AS-500C2. Singapur kúpil vrtuľníky Fennec v roku 1991 a nahrádza ich ťažšími strojmi AH-64 Apache. Vrtuľníky radu AS-550 od Singapuru pravdepodobne odkúpi novozélandské vzdušné sily.

...

Americká spoločnosť Raytheon získala od jordánskych ozbrojených síl kontrakt v hodnote 64,8 milióna amerických dolárov na dodanie integrovaného streleckého riadiaceho systému IFCS pre modernizačný program jordánskych bojových tankov M60A3. Raytheon vyrobí a preskúša 82 modernizačných súprav IFCS a bude asistovať pri ich inštalovaní v Jordánsku.

...

Americké pozemné sily objednali od švédskeho výrobcu Saab Bofors Dynamic reaktívne protitankové zbrane AT4 CS. Objednávka nasledovala po intenzívnych skúškach novej zbrane predstaviteľmi amerického veliteľstva pre špeciálne operácie USSOCOM v roku 2003.

...

Konferencia národných riaditeľov NATO pre výzbrojovanie 16. apríla 2004 potvrdila svoje rozhodnutie o výbere programu AGS TIPS (Alliance Ground Surveillance Transatlantic Industrial Proposed Solution) na ďalší vývoj, ako aj prípravu podpisu kontraktu na jar 2005. Systém AGS TIPS bude sledovať pozemné ciele pomocou pilotovaných aj bezpilotných platforiem s interoperabilnými pozemnými stanicami.

...

Velenie amerických vzdušných síl 17. apríla 2004 oznámilo prvé odpálenie leteckej protiletadlovej raketovej riadenej strely novej generácie AIM-9X z nadzvukového bojového lietadla F-16. Skúška je súčasťou testovacieho projektu F-16 M4-plus. Projektové testy a zlepšenie avioniku použijú pri modernizácii 600 lietadiel F-16.

Bezpilotný vrtuľník

Ruská akciová spoločnosť Radar MMS vyvíja monitorovací komplet s malým bezpilotným vrtuľníkom, určený na operatívne sledovanie veľkých plôch a dlhých úsekov zemského, vodného a ľadového povrchu v ťažko dostupnom teréne. Komplet tvorí súprava diaľkovo ovládaných bezpilotných vrtuľníkov a pozemná riadiaca stanica. Vrtuľník s dĺžkou 1,8 m, výškou 0,45 m a vzletovou hmotnosťou 8 kg má dvojlistový nosný rotor s priemerom 1,6 m zo servopatkami a chvostový vyrovnávací rotor. Vrtuľník je vybavený televíznym systémom s možnosťou prenosu telemetrickej informácie v štruktúre televízneho signálu, systém družicovej navigácie, barometrickým výškomerom, elektronickým kompasom a rádiomajákom. Pozemná stanica diaľkového ovládania vrtuľníka,

prijímu informácie a kontroly funkčnosti jednotlivých častí komplexu je vybavená dvoma pracoviskami s prijímacím a vysielacím systémom.

Zdokonaľovanie radarov

Americká spoločnosť Lockheed Martin získala od systémového velenia námornej pechoty Spojených štátov amerických USMC kontrakt v hodnote 13,8 milióna amerických dolárov na prevádzkovú podporu a čiastočné zdokonaľenie mobilných prehľadových radarov AN/TPS-59(V)3, ktoré námorná pechota používa v operáciách v Afganistane a Iraku. Na základe kontraktu výrobca vybaví päť radarov AN/TPS-59(V)3 novou elektronikou vrátane vysieláčov, prijímačov a výkonových členov a celého radu náhradných dielcov. Základný kontrakt obsahuje opcie, ktoré ho môžu zvýšiť na hodnotu až 27,7 milióna amerických dolárov. Polovodičový radar AN/TPS-59(V)3 s diaľkovým dosahom až 740 km umožňuje zisťovať balistické raketové riadené strely a vypočítať najpravdepodobnejší bod dopadu ich bojových častí.

Viacúčelový MIDAS

Švédska firma Ericsson Microwave Systems vyvíja v rámci zvyšovania bojových možností bojového lietadla 4. generácie JAS-39 Gripen nový integrovaný viacúčelový obranný avionický systém MIDAS (Multifunctional Defensive Avionics System), ktorý nahradí v súčasnosti použitú súpravu EWS-39. Nový systém umožní v blízkej budúcnosti modernizovaným lietadlám JAS-39D presnejšie určovať zdroje nepriateľského ožarovania a ich polohy v priestore a taktiež sebaobranu pred možným napadnutím. Časť anténového radu systému, spolu s integrovanými mikrovlnovými prijímačmi bude umiestnená v prednej a zadnej časti zbraňových adaptérov na konci krídla. Systém zachytí a spracuje signály vo frekvenčnom rozsahu pásiem E až K (od 2 GHz do 40 GHz).

Izraelský COMPASS

Izraelská firma ELOP Industries vyvinula, vyrába a ponúka potenciálnym klientom ľahký stabilizovaný pozorovací systém pre bezpilotné lietajúce prostriedky a vrtuľníky COMPASS (Compact, Multi-Purpose, Advanced, Stabilised System). Podvesné guľové puzdro s laserovým diaľkometerom, nočnou infračervenou kamerou a dennou farebnou CCD kamerou s premennou ohniskovou vzdialenosťou optiky (zameniteľnou za čiernobiely kameru) umožňuje vyhľadávať a sledovať pozemné a hladinové ciele vo dne aj v noci. Celé zariadenie má hmotnosť 34 kg a rozsah sledovania v azimute 360° a +35° až -85° v elevácii (opčne až -100°). Zariadenie je stabilizované v rozsahu 20 µrad. Rozsah prevádzkových teplôt je -20°C až +50°C.

Modernizovanie AMX-10P

Francúzske pozemné sily plánujú zmodernizovať približne 150 pásových bojových vozidiel pechoty AMX-10P, ktoré sú vo výzbroji šiestich motostreleckých plukov. Velenie pozemných síl chce modernizovaním preklenúť obdobie do zaradenia nových kolesových bojových vozidiel pechoty VBCI. Modernizačný komplex zahŕňa nový návesný pancier zvyšujúci základnú balistickú ochranu vozidla, termálny zameriavač pre nočný boj a ochranný systém Galix. Interiér vozidla výrobca upraví na prepravu vojakov vystrojených a vyzbrojených systémom Félin a komunikačné prostriedky umožnia činnosť vozidla aj jeho posádky v sieťovom informačnom prostredí. Vyššia hmotnosť vozidla si vyžiada demontáž dvoch vodných dýz a inštalovanie nových silnejších torzných tyčí podvozka.

Druhý HJT-36 lieta

Druhý prototyp prechodového prúdového cvičného lietadla IJT (Intermediate Jet Trainer) indickej konštrukcie, ktorý je známejší pod typovým ozna-

čením HJT-36, úspešne absolvoval 26. marca 2004 svoj prvý let. Lietadlo vzlietlo z továrenského letiska firmy HAL (Hindustan Aeronautics Limited) v Bangalore. Lietadlo poháňané jedným francúzskym motorom Snecma Larzac 04H20 dosahuje letovú rýchlosť 705 km/h a operačný dostup 9 000 m. Dodanie prvého z 12 lietadiel nulte série je naplánované na koniec roku 2004. Do služby plánujú stroj zaradiť v budúcom roku. Predpokladá sa, že indické vzdušné sily postupne zakúpia až 200 cvičných lietadiel HJT-36.

Text a foto Miroslav GYŮŘOŠI

KRÁTKO

Turecké médiá oznámili rozhodnutie Turecka odstúpiť od spoločného turecko-francúzskeho projektu na spoločnú výrobu ľahkých protitankových raketových riadených striel Eryx. Hlavný dôvod sú nedostačujúce výkony novej zbrane. Projekt v hodnote 370 miliónov eur podpísali v roku 1998 a na jeho základe plánovali vyrobiť pre turecké pozemné sily 10 000 rakiet.

...

Program modernizácie stíhacích lietadiel MiG-29 pre ruské vzdušné sily je pre nedostatok finančných prostriedkov prakticky zmrazený. Podľa vyjadrenia generálneho riaditeľa a konštruktéra firmy MiG Valerija Torjanina pre ruské médiá, je modernizačný program MiG-29SMT realizovaný len slovné. Financovanie programu je nedostatočné.

...

Americká firma Raytheon získala pevný kontrakt v hodnote 25 424 634 amerických dolárov na dodanie 50 leteckých protiletadlových raketových riadených striel stredného doletu AIM-120C5 (FMS), jednej súpravy náhradných dielcov, jednej súpravy pre správu konfiguračného programového vybavenia a jednej súpravy na rekontajnerizovanie do Singapuru.

...

Veliteľ bieloruskej protivzdušnej obrany 5. apríla 2004 oznámil rozhodnutie Ruskej federácie o dodaní štyroch už používaných protiletadlových raketových systémov S-300 svojmu západnému susedovi. Bielorusko získa systémy na konci tohto kalendárneho roku, keďže asi 5 – 6 mesiacov bude trvať ich oprava a modernizovanie. Systémy boli vyrobené v rokoch 1985 – 1986.

...

Americká firma FLIR Systems získala od velenia kráľovských austrálskych vzdušných síl kontrakt v hodnote 7 miliónov amerických dolárov na dodanie termálnych zobrazovacích systémov Star Safire III. Dodávky začnú prakticky okamžite a Austrália nainštaluje systémy na modernizované námorné hliadkovacie lietadlá AP-3C.

...

Dvaja piloti pakistánskych vzdušných síl sa na teritóriu Čínskej ľudovej republiky zúčastnili na skúškach nového ľahkého nadzvukového stíhacieho lietadla JF-17 Thunder, ktoré už viac rokov spoločne vyvíja Čína a Pakistan. Na skúškach nového lietadla sa doteraz zúčastňovali len čínski piloti.

...

Americká spoločnosť DRS Technologies získala od velenia amerického vojenského námorníctva na inštalovanie radarových systémov AN/SPS-67 Surface Search Radar Systém na torpédoborce triedy DDG-51 Aegis. Kontrakt má hodnotu 5,2 milióna amerických dolárov.

Bojový vrtuľník Mi-28N

V posledný marcový deň tohto roku sa v leteckom výrobnom závode v Kazani konal malý sviatok. Svoj prvý let z letiska závodu uskutočnil prvý predsériový bojový vrtuľník Mi-28N. Ruské vojenské letectvo sa dočkalo moderného typu bojového vrtuľníka so schopnosťou efektívne bojovať vo dne aj v noci.

Na slávnostnom ceremoniáli sa zúčastnili mnohí dôležití činitelia a predstavitelia, medzi ktorými nechýbal najvyšší veliteľ vzdušných síl Ruskej federácie Vladimir Michajlov, riaditeľ spoločnosti Rostvertol Boris Sljusar, pomocník ruského prezidenta Vladimir Jakovlev a taktiež vojenský a letecký pridelenec veľvyslanectva Indie – jeden z možných záujemcov o tento stroj. Plány sú ako vždy veľké a len čas ukáže, do akej miery boli reálne všetky slová, ktoré odznali počas malej slávnosti. Prvé tri vyrobené predsériové stroje poslúžia pilotom v bojovom výcvikovom stredisku CBP v Taržoku na osvojenie si nového stroja. Velenie ruských vzdušných síl objednalo od výrobcu celkovo 50 nových bojových vrtuľníkov Mi-28N. Cesta k tomuto rozhodnutiu nebola krátka ani jednoduchá.

Začiatky programu

Myšlienka o vývoji ťažko vyzbrojeného vrtuľníka na boj vo dne aj v noci nevznikla náhodou a nie je ani najnovšia. Od 70. rokov minulého storočia predstavuje hlavný vrtuľník určený na boj s pozemnými cieľmi špecializovaný stroj Mi-24 v širokej škále variantov. Bojové vrtuľníky radu Mi-24 majú za sebou intenzívne nasadenie

v množstve konfliktov a ich výkony sú hodnotené pozitívne. Vrtuľníky Mi-24 sú viac než čisto bojový stroj, ide skôr o lietajúce bojové vozidlo pechoty. Aj v súčasnosti sa vysoko hodnotí jeho schopnosť prepraviť okrem organickej a podvesenej výzbroje aj výsadek ôsmich plne vyzbrojených pešiakov. Samozrejme, pri intenzívnych bojoch v Afganistane aj iných kútoch zeme vyšli najavo aj nedostatky, ktoré sa snažili konštruktéri odstrániť v návrhu novej konštrukcie špecializovaného bojového vrtuľníka Mi-28. Idea nového stroja s vysokou špecializáciou nasadenia vznikala postupne od konca 70. rokov minulého storočia, tak ako pri-

chádzali nové metódy boja a nová taktika. Vládny výnos, ktorý definoval konkurz na nový typ špecializovaného bojového vrtuľníka pre 80. roky, vydali v roku 1976. Prototyp vrtuľníka Mi-28 uskutočnil svoj prvý let na konci roka 1982. K nemu sa postupne pripojili ešte jeden prototyp Mi-28 a dva zmodernizované stroje Mi-28A. Konkurz oficiálne vyhrala firma Kamov so svojím neobvyklým jednomiestnym strojom Ka-50. Vedenie firmy Miľ a taktiež mnohí vysokí vojenský predstavitelia napriek oficiálnym deklaráciám verili vo výhodu klasickej vrtuľníkovej koncepcie. Všetkých zástancov programu Mi-28 podporili aj porovnávacie skúšky vrtuľníka Mi-28 s americkým vrtuľníkom AH-64 Apache v októbri 1995 vo Švédsku. Švédski plán nákupu bojových vrtuľníkov nakoniec zrušili. Skúšky ale dokázali, že okrem schopnosti boja v noci je Mi-28 minimálne rovnocenným protivníkom

AH-64, a v niektorých oblastiach, ako je pancierovanie a palebná sila, ho prevyšuje. Financovanie programu Mi-28 neskončilo, len kleslo na minimum a konštruktéri nasmerovali svoje úsilie na vybavenie stroja systémami na nočné videnie a boj. Od roku 1993 začali pracovať na plnohodnotnom nočnom stroji, ktorý označili Mi-28N (Nočný = nočný).

Nočný poľovník

Vedenie konštrukčnej kancelárie Miľ rozhodlo skončiť ďalší vývoj obyčajného variantu bojového vrtuľníka Mi-28A a od roku 1996 sústredilo všetky svoje sily na vývoj

Detailný pohľad na kazety pre klamné ciele

vrtníka Mi-28N. Jeho základom je pôvodný vrtník Mi-28A, ktorý svojou základnou koncepciou a konštrukciou, výzbrojou, pancierovaním a ochrannými systémami vyhovuje aj súčasným najmodernejším požiadavkám. Zachované zostali aj stupňovito umiestnené pracoviská pilota (vzadu hore) a zbraňového operátora (vpredu dole) so samostatnými masívnymi pancierovými prekrytmi kabín. Nosný rotor má päť listov, ktoré umožnia aj po prestrelení strelou kalibru 20 mm bezpečné pristátie. Vyrovnávací rotor má podobu písmena X na zníženie hlučnosti. Podvozok je pevný, nezaťahovací, s dvojicou nôh s jednoduchými kolesami a ostruhou s malým

V popredí sú protitankové rakety 9M120 systému Ataka-V. Za nimi vidieť raketový blok B-8V20.

a družicový navigačný systém, spojovacie prostriedky a rádiolokačná stanica pracujúca v milimetrovom pásme vln. Anténová jednotka rádiolokačnej stanice je umiestnená v guľovom puzdre nad nosným rotorom.

Účinná výzbroj

Základným organickým zbraňovým systémom bojového vrtníka Mi-28N je otočná vežička NPPU-28 s automatickým rýchlostrelným kanónom 2A42 kalibru 30 mm. Rovnaký typ automatického kanóna je hlavnou výzbrojou pásového bojového vozidla pechoty BVP-2. Palebný priemer 250 nábojov je umiestnený v dvoch schránkach po bokoch kanóna, ktorý má selektívny dvojstranný podávací systém. Rozsah pohybu kanóna je $\pm 110^\circ$ v azimute a v elevácii od $+13^\circ$ do -40° . Vrtuľník podvesuje neriadenú a riadenú raketovú výzbroj pod krátke krídla. Štandardom je dvojica blokov B-8V20, každý s dvadsiatimi protizemnými neriadenými raketovými strelami radu S-8 kalibru 80 mm a dva adaptéry pre protitankové riadené zbrane. Na každom adaptéri je umiestnených osem nadzvukových protitankových raketových riadených striel 9M120 systému Ataka-V

s rádiopovelovým navedením. Celkový palebný priemer je šesťnásť protitankových raketových riadených striel. Navádzacia anténa protitankového systému Ataka-V je umiestnená v nose vrtníka. Samozrejmosťou je aj možnosť použiť staršie protitankové raketové riadené strely 9M114 systému Šturm-V, ktorý je nainštalovaný na vrtníkoch staršej generácie Mi-24V. Okrem týchto typov zbraní môže vrtník Mi-28N použiť aj unifikované vrtníkové kontajnery GUV v guľometnom aj granátometnom variante, kanónové kontajnery UPK-23-250, kontajnery pre malé bomby KMGU-2, neriadené letecké bomby kalibrov 250 kg a 500 kg, zápalné bomby ZB-250 a neriadené raketové strely S-24B.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Základné údaje Mi-28N

Dĺžka trupu	16,85 m
Výška	4,81 m
Priemer nosného rotora	17,2 m
Celková dĺžka s otáčajúcimi sa rotormi	21,16 m
Pohonné jednotky	2 x TV3-117VMA
Výkon pohonných jednotiek	2 x 1 628 kW
Hmotnosť prázdneho stroja	8 590 kg
Hmotnosť bojového nákladu	2 300 kg
Vzletová hmotnosť	
- normálna	10 700 kg
- maximálna	12 000 kg
Letová rýchlosť	
- cestovná	265 km/h
- maximálna	324 km/h
Statický dostup bez efektu blízkosti zeme	3 700 m
Dynamický dostup	5 700 m
Praktický dolet	
- operačný s rezervou 10 %	435 km
- preletový režim s prídavnými nádržami	1 105 km

kolesom na konci nosníka vyrovnávacieho rotora.

Medzi základné zmeny v konštrukcii stroja Mi-28N patrí nový výkonnejší reduktor a úplne nový avionický systém. Vrtuľník Mi-28N je vybavený modernizovaným elektronickým systémom riadenia pohonných jednotiek a novým reduktorom VR-29, ktorý bude možné zachovať aj v budúcnosti v prípade inštalovania výkonnejších pohonných jednotiek. Nový integrovaný avionický komplet vrtníka Mi-28N tvorí stabilizovaná prehľadová a zameriavacia stanica zbraňového operátora s optickým, termálnym a televíznym kanálom sledovania, termovízna stanica pilota s laserovým diaľkometerom, prílbový zameriavací a zobrazovací systém, okuliare na nočné videnie pre pilota, elektronický zobrazovací a indikačný systém s farebnými plochými obrazovkami na báze tekutých kryštálov, inerciálny

Guľové puzdro anténovej jednotky radaru

Nos vrtníka - hore je navádzacia anténa systému Ataka-V, pod ňou antény výstražného systému Pastel, malé guľové puzdro termovíznej stanice pilota s laserovým diaľkometerom a valcové puzdro stabilizovanej prehľadovej a zameriavacej stanice operátora

Slávne nemecké „osemdesiatosmičky“

Versaillská zmluva po 1. svetovej vojne zakázala Nemecku o. i. aj zbrojársku výrobu. Viacerí nemeckí konštruktéri preto hľadali uplatnenie v zahraničí. Niekoľkí delostreleckí špecialisti firmy Krupp zakotvili vo švédskej zbrojovke Bofors, kde v rokoch 1920 až 1930 vyvinuli skvelý 88 mm kanón, ktorý sa zapísal do histórie.

Keď prišiel k moci Hitler (1933), Nemec-ko prestalo rešpektovať obmedzenia a začalo masívne zbrojiť. Domov prišli aj exulanti zo Švédska a priniesli so sebou plány na novú zbraň. Jej prednosťou bola najmä hlavneň zložená z niekoľkých častí, ktoré sa pri opotrebení či poškodení dali vymieňať jednotlivo, ako aj možnosť pomerne jednoduchej výroby.

Vynikajúce Flaky

Pôvodne bola „osemdesiatosmička“ skonštruovaná ako protiletadlový kanón, o čom svedčí aj označenie prvého modelu z roku 1932 – 88 mm Flak 18, v ktorom slovo Flak bolo skratkou spojenia Flugabwehrkanone. Na sľubnej zbrani konštruktéri pracovali ďalej a po určitých zdokonaleniach postavili modely 88 mm Flak 36 a 88 mm Flak 37. Pri rovnakej dĺžke hlavne 56 kalibrov sa líšili iba v detailoch a výkony mali približne rovnaké – boli schopné vypáliť až 15 výstrelův.min⁻¹ a dopraviť 9 kg streľu do maximálnej výšky 10 700 m. Účinná dĺžka streľby bola 8 000 m. Pri použití v úlohe klasického pozemného delostrelectva dostrelili až do vzdialenosti 14 600 m.

Začiatkom 2. svetovej vojny teda Nemci disponovali tromi modelmi „osemdesiatosmičiek“ – Flak 88/18, 88/36 a 88/37 – ktoré tvorili jadro ich protivzdušných zbraní.

„Eso africkej púšte“

V roku 1941 sa naplno rozohoreli boje Nemcov a ich talianskych spojencov s Britmi v severnej Afrike. Púštny povrch väčšiny tohto územia umožňoval rýchle manévry tankových a ďalších obrnených vojsk, ktoré mohli na súpera zaútočiť z nepredvídateľných smerov. To kládlo

Ochranný štít kanóna Pak 43 s hlavnou dĺžou 71 kalibrov skutočne pripomínal „stodolové vráta“. Zbraň na štvorramennej lafete bez kolies mala výšku iba 1,5 m, takže pre nepriateľské tanky predstavovala minimálny terč

Foto archív

nové a zvýšené nároky na protitankovú, resp. protipancierovú obranu.

Jedna nemecká divízia totiž v tom čase disponovala iba 24 protitankovými kanónmi kalibru 37 a 50 mm. Nielenže to bolo málo, ale proti vtedajším britským tankom neboli ani dosť účinné, nehovoriac už o ich nižšej schopnosti primerane reagovať na rýchle zmeny smeru útokov protivníka.

Keďže Nemci vtedy ešte mali vzdušnú prevahu, rozhodli sa protitankovú obranu posilniť protiletadlovými „osemdesiatosmičkami“. Tie po odpojení dvoch kolosových náprav mali na štvorramennej lafete odmer 360° a mohli prakticky okamžite páliť do akéhokoľvek smeru, pričom ich strely na vzdialenosť až 2 km spoľahlivo prerážali pancier všetkých nepriateľských tankov. V prvej fáze tak využili Flak 88/18, ktorý sa oproti protiletadlovej verzii navonok líšil najmä ochranným pancierovým štítom a rýchlo získal lichotivé označenie „eso africkej púšte“.

Z Flakov na Paky

Zatiaľ čo v Afrike žali Flaky proti tankom úspechy, inde vzhľadom na leteckú silu Spojencov také úlohy plniť nemohli. Pôvodné nemecké protitankové kanóny sa stali nevyhovujúcimi najmä po nástupe nového sovietskeho tanku T-34/76.

Žiadal sa buď ťažší kanón než 50 mm Pak (Panzerabwehrkanon) 38, alebo dostatok 50 mm munície s volfrámovým jadrom. Volfrámu však mala „Ríša“ akútny nedo-

statok, a tak riešením zostala nová, účinnejšia zbraň.

Stala sa ňou ďalšia verzia „osemdesiatosmičky“, označená ako 88 mm Pak 43, s dlhšou hlavnou (71 kalibrov) a väčšou nábojovou komorou pre silnejší jednotný náboj. Pri presunoch na nie práve ideálnom podvozku, z ktorého sa dalo tiež s určitými obmedzeniami strieľať, to bola ťažká a neohrabaná zbraň, ktorá podľa veľkého ochranného štítu dostala prezývku „stodolové vráta“. V obrane na štvorramennej lafete bol však Pak 43 takmer bezchybný. Mal odmer 360° a protipancierovými 10,16 kg strelami s ústovou rýchlosťou 1 000 m.s⁻¹ prerážal 168 mm pancier na vzdialenosť takmer 2 km, pričom až do vzdialenosti 3 km bola jeho paľba účinnejšia než paľba Flaku 88/18 na 1 km. Vysokú kadenciu až 15 výstrelův.min⁻¹ mu, podobne ako pri protiletadlových „osemdesiatosmičkách“, umožňoval poliautomatický záver, vyhadzujúci prázdny nábojnicu okamžite po výstrele.

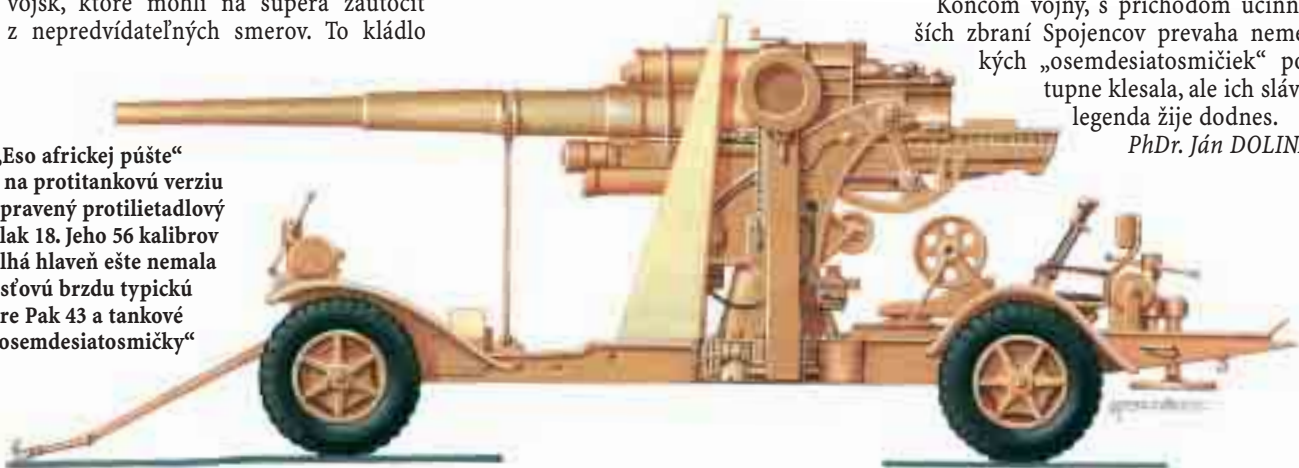
Modifikované 88 mm kanóny dostali i slávne nemecké tanky PzKpfw VI Tiger I (hlavneň dlhá 56 kalibrov), PzKpfw VI Tiger II – Königstiger (71 kalibrov), stíhač tankov Hornisse, neskôr premenovaný na Nashorn (71 kalibrov) a na pobreží Normandie sa pred „dňom D“ popri Flakoch a Pakoch objavil dokonca loďný 88 mm kanón C/35 na ponorkovej lafete.

Koncom vojny, s príchodom účinnejších zbraní Spojencov prevaha nemeckých „osemdesiatosmičiek“ postupne klesala, ale ich slávna legenda žije dodnes.

PhDr. Ján DOLINAY

„Eso africkej púšte“

– na protitankovú verziu upravený protiletadlový Flak 18. Jeho 56 kalibrov dlhá hlavne ešte nemala ústovú brzdu typickú pre Pak 43 a tankové „osemdesiatosmičky“

Najmladší kuruc

Pomenovaním Tót, Tóth sa v starej maďarčine označoval Slovák či Slovan vôbec. Aj prví nositelia pomerne rozšíreného priezviska Tóth mali nepochybne slovenský pôvod. Mnohé slovenské šľachtické rody sa však časom pomadžarčili, resp. vyznávali štátoprávnu ideológiu hungarizmu spojenú s uhorským patriotizmom a vedomím príslušnosti k natio hungarica, čiže k uhorskému feudálnemu stavovskému národu bez ohľadu na etnicitu. Takými boli aj Tóthovci z Nitrianskej stolice. Z jednej vetvy tohto rodu pochádzal azda najmladší účastník posledného stavovského povstania.

Andrej Tóth sa narodil 26. marca 1698 v Nitre. Jeho otec, kurucký kapitán Mikuláš Tóth sotva rok po vypuknutí protihabsburského povstania dal roku 1704 vtedy 6-ročného chlapca za páža k povstaleckému generálovi Šimonovi Forgáčovi. Hneď nasledujúci rok mal Andrej možnosť okúsiť rinčanie zbraní na vojenskom ťažení v Sedmohradsku. Zakrátko si ho všimol a zobral k sebe sám knieža František II. Rákoci. V jeho sprievode prežilo šľachtické chlapča veľké chvíle i pád posledného stavovského povstania. Trinásťročný Andrej spolu s kniežaťom emigroval do Poľska, kde sa ich cesty načas rozišli, lebo Rákoci ho prideliť k jeho niekdajšiemu tútorovi Šimonovi Forgáčovi, ktorý mal síce hodnosť maršala, no disponoval mužmi v sile nanajvýš čaty.

Krst ohňom

Roku 1716 vypukla (tzv. prvá) rakúsko-turecká vojna a všetci významnejší predstavitelia odboja sa sústredili v Chotíne (dnes Chotyň na Ukrajine), kde sa sformoval auxiliárny zbor na čele s niekdajším kuruckým generalissimom Mikulášom Berčénim. V radoch protihabsburských bojovníkov nechýbal ani 18-ročný Andrej Tóth. V jednotke zloženej z bývalých kurucov sa podieľal na obrane podunajskej pevnosti Vidin, potom ho preložili do Drinopolu (dnes Edirne v Turecku). Pomerne rýchla turecká porážka potvrdená Požarevackým mierom (21. júla 1718) znamenala koniec nádejí Františka II. Rákociho i celého kuruckého odboja na znovoubnovenie stavovskej protihabsburskej konfederácie.

Po dvoch rokoch živorenia v Osmanskej ríši svitla aj pred 22-ročným Tóthom nová nádej, a to v súvislosti s formovaním francúzskeho husárskeho pluku Ladislava Berčéniho, syna niekdajšieho najvyššieho kuruckého veliteľa (OBRANA č. 2/2004). Vstupom do Berčéniho pluku a odcho-

Nitra – rodisko Andreja Tótha – na zobrazení z roku 1686

dom do Francúzska roku 1720 sa začala nová etapa v Tóthovom živote.

Kariéru vo francúzskej armáde začal ako poručík, roku 1729 bol povýšený na kapitána. V súvislosti s prípravou a vypuknutím vojny o poľské dedičstvo plukovník Berčeni poveril úlohou doplniť pluk práve Tótha, lebo počas služby preukázal organizačné schopnosti a okrem francúzštiny a poľštiny dobre ovládal turecký i tatársky jazyk. V Osmanskej ríši, Moldavsku a vo Valašsku sa mu začiatkom roka 1733 podarilo zverbovať takmer 100 husárov spomedzi uhorských rodákov, ktorých loďou odviezol do Francúzska. V lete toho istého roka bol opäť v Istanbuli, aby naverboval ďalších husárov. Tamojší francúzsky vyslanec ho však poveril inou úlohou. Vyslal ho do Bachčisaraja, hlavného mesta Krymského chanátu, aby v mene francúzskeho kráľa rokoval o zapojení sa chána do vojny proti Rusku.

Po návrate z diplomatického poslanca Tóth vo funkcii veliteľa kompánie bojoval v severnom Taliansku a Porýní, kde francúzske velenie nasadilo Berčéniho pluk proti habsburskej armáde. V záverečnej fáze vojny roku 1735 sa Tóth vyznamenal pri plnení prieskumných a prepadových úloh v puvodí Mohanu a Rýna. Ocenením jeho zásluh bolo udelenie Rytierskeho kríža Radu sv. Ľudovíta (25. októbra 1737). Kapitán Tóth ani v čase mieru nezaháľal, v rokoch 1738 – 1740 ho každý rok aspoň raz vyslali s dôležitým diplo-

matickým poslaním do Osmanskej ríše.

Po rebríčku hodností

Vo vojne o tzv. rakúske dedičstvo, ktorá prebiehala v rokoch 1741 – 1748, patrila Tóth medzi najkúsenejších veliteľov Berčéniho husárskeho pluku. Odrazilo sa to aj na jeho služobnom postupe – roku 1743 sa stal majorom, roku 1746 podplukovníkom. Už rok predtým mu však francúzsky kráľ Ľudovít XV. udelil barónsky titul s predikátom na Viviers, takže

z Andreja Tótha sa stal André Totte de Viviers. Podmaršal Berčeni viackrát vyzdvihol chabrosť a zásluhy svojho podriadeného, v liste francúzskemu ministrovi vojenstva sa doslova uvádza: „Pán pplk. Totte, ktorý už 26 rokov chabro slúži v mojom pluku, aj osobne pred pánom maršalom princicom Mórcom Saským preukázal nesmiernu odvahu v bitke pri Rocoux. Pán maršal princ Saský, ktorý sa teraz zdržiava na dvore, môže potvrdiť jeho zásluhy. Nemôžem pred vami nevysloviť, ako veľmi oceňujem tohto dôstojníka. Naozaj si zaslúži, a ja by som vám bol povďačný, ak by ste mu vybavili brigadiersky rang. Dovoľujem si vysloviť názor, že aj zo strany kráľa by to voči nemu bola veľká pocta...“ A naozaj, netrvalo ani tri mesiace a nitriansky rodák bol 20. marca 1747 povýšený do prvej generálskej hodnosti.

Francúzsky brigadier Andrej Tóth plnil v nasledujúcich rokoch zväčša diplomatické úlohy v Osmanskej ríši. Je viac než symbolické, že v mestečku Tekirdag (známom aj ako Rodošto), ktoré bolo kedysi centrom kuruckej emigrácie a kde roku 1735 skončil nielen knieža Rákoci, ale aj viacerí ďalší predstavitelia stavovského odboja, dňa 9. septembra 1757 nečakane naposledy vydýchol aj Andrej Tóth. Pochovali ho na tamomšom cintoríne arménskej cirkvi.

Pokračovateľom jeho vojenskej slávy sa stal jeho syn, francúzsky generál František Tóth.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

Len v minulom roku nalietali posádky dopravných lietadiel a vrtuľníkov samostatnej dopravnej letky v Kuchyni pri Malackách 2 100 hodín. Zabezpečili vyše 153 leteckých prepráv. Viac ako polovica všetkých letov smerovala do zahraničia. Každý z príslušníkov lietajúceho personálu strávil vo vzduchu v priemere 80 hodín. Niektorí z nich si do letových zápisníkov pripísali až 350 - 400 hodín...

Vzduchoplavci z Kuchyne

„Môžem povedať, že máme i takých pilotov, ktorí, obrazne povedané, sedeli v minulom roku v kokpíte lietadiel od rána do večera. Zdá sa, že ani v tomto roku sa situácia nezmení,“ poznamenal veliteľ samostatnej dopravnej letky pplk. Peter Dobrota.

Máloktorá letecká základňa prešla toľkými zmenami ako tá v Kuchyni. Všetky tieto zmeny spôsobili veliteľom nemalo starostí a vrások. Menili sa nielen názvy základne, ale čo je však najhoršie, po každej reorganizácii začali odchádzať skúsení piloti, technici, zamestnanci. „Pri poslednej reorganizácii bola 2. letecká základňa zrušená. Nástupníckym útvarom je samostatná dopravná letka, ktorá existuje od 1. októbra 2003. Po týchto zmenách odišlo z letiska 110 profesionálnych vojakov a 51 zamestnancov,“ konštatoval veliteľ.

Zo stíhačov dopraváci

Samostatná dopravná letka má dve dopravné lietadlá An-24, dve An-26, šesť L-410 Turbolet rôznych verzií a dva vrtuľníky Mi-8. Chýba však tretina pilotov. Odišli do civilu, tam, kde finančne viac ocenia toto náročné povolanie! Manažéri aeroliniiek excelentne pripravených dopravných pilotov z Malackiek prijali s otvorenou náručou.

„Je to pre nás veľký problém, zvlášť keď odíde skúsený kapitán dopravného lietadla. Podľa leteckých predpisov sa kapitánom môže stať len pilot, ktorý má nalietaných 1 500 hodín. A takých je málo,“ hovorí pplk. Dobrota.

Jedným z možných riešení bolo hľadať dopravných pilotov medzi pilotmi stíhacieho a bombardovacieho letectva. Na malé dopravné lietadlá L-410 Turbolet sa postupne preškoľovali piloti z nadzvukových Su-22 a bitevníkov Su-25. Na väčšie dopravné lietadlá An-24 a An-26 prechádzajú piloti z Turboletov. Na jeseň,

po skončení štúdia vo VLA v Košiciach, prídu do Kuchyne aj štyria noví piloti. „Mali sme ich tu na praxi. Nalietali okolo 30 hodín na L-410. Čaká ich dlhá cesta, pokým sa z nich stanú dobre vycvičení dopravní piloti,“ pripomenul veliteľ, ktorý má vo svojej podriadenosti okrem iných zložiek aj dopravnú a technickú letku.

Veliteľ dopravnej letky pplk. Miroslav Novák sa netajil sklamaním, ktoré priniesli posledné reorganizácie. „Znižovanie hodností a tarifikačných tried nám prinieslo a ešte len priniesie kopu starostí a problémov. Podľa M 2010 sa uvažuje o postupnom »omladzovaní« leteckého personálu. Súčasní piloti vo veku 35 - 40 rokov sa tak dostávajú na vedľajšiu koľaj. Akosi sa zabúda na to, že v dopravnom letectve je práve v tomto veku pilot na vrchole svojich tvorivých schopností. Potvrdzujú to i skúsenosti z leteckých spoločností.“

Podľa jeho slov príslušníci samostatnej dopravnej letky podávajú doslova

Malacký a letectvo

Prvé správy o aviatikoch v Malackách sa datujú od roku 1926. O niekoľko rokov neskôr, v roku 1933, tu vznikla letecká strelnica. V období 2. svetovej vojny využívala miestne letisko nemecká Luftwaffe. V roku 1944 podnikla na letisko veľký nálet 8. americká letecká armáda. Až do roku 1993 bolo na letisku v Kuchyni výcvikové stredisko letectva. Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky vznikli na letisku dva útvary - 3. stíhací bombardovací letecký pluk a 3. letecká základňa. O dva roky neskôr v roku 1995 sa útvary pretransformovali na 33. leteckú základňu. Prvého októbra 2001 vznikla po ďalšej reorganizácii 2. letecká základňa. Na letisko sa premiestnili aj dopravné lietadlá a vrtuľníky zo zrušenej piešťanskej leteckej základne. Druhá letecká základňa bola v roku 2003 zrušená. Jej nástupcom je v súčasnosti samostatná dopravná letka, ktorá vznikla 1. októbra 2003. Je priamo podriadená veliteľstvu vzdušných síl vo Zvolene. Veliteľom samostatnej dopravnej letky je pplk. Ing. Peter Dobrota.

heroické výkony s 50-percentnou naplnenosťou. Samozrejme, k lietajúcemu personálu patria aj navigátori, palubní inžinieri, rádiotelegrafisti a letušky. Na letisku máme len troch »rodených« dopravákov, ostatní sa preškoľovali z iných typov bojových lietadiel,“ poznamenal pplk. M. Novák.

V súvislosti s výcvikom dopravných pilotov, pri ktorom je dôležitá súhra celej posádky, sa vo svete využívajú letecké simulátory. V Kuchyni o niečom takom môžu len snívať. Nejde pritom o simulátor na L-410, pretože ten je v Košiciach. Problém je so simulátorom na typ An-24 a An-26. „Systém prípravy posádky na kvalitnom simulátore ponúka obrovské množstvo výhod. Je to moderný trend prípravy pilotov, ktorý využívajú takmer všetky letecké spoločnosti. Nechcem to zakríknúť, ale pravdepodobne sa nám podarí vybaviť, aby sme mohli využívať simulátor na Ukrajine. Príprava na trénažeri má význam nielen pre skúsených pilotov, ale aj pre tých, ktorí len začínajú lietať na An-24 a An-26,“ mieni veliteľ dopravnej letky.

Andula-nezmar

Anča, Andula - tak pomenovali kedysi piloti a technici dopravné lietadlá An-24,26, ktoré už dlhé roky prepravujú ľudí a techniku po Slovensku, ale aj do zahraničia. Vozia ministrov i obyčajných vojakov. Bohužiaľ, fyzicky a morálne sú už zastarané. V posledných rokoch sa investovali nemalé prostriedky do ich modernizácie. Zástavba moder-

Rotný Peter Olejník (vľavo)
a rotmajster Erik Mangera pri
kontrole motorov An-24

ných lietadiel sa počíta až po roku 2010. Pilotom a technikom tak nezostáva nič iné, ako „rozmažnávať“ svoje Anduly, aby vydržali čo najviac.

Jedna z dvoch dopravných An-24 je momentálne v opatere technikov. Náčelník štábu technickej letky kpt. Igor Krejča nám vysvetlil dôvod opravy: „Na tomto stroji vykonávame predpísané práce typu C. Sú to revízie v najväčšom rozsahu, ktoré môžeme robiť

u nás v hangári. Po nich nasledujú opravy len v opravárenských a výrobných závodoch. Predpokladám, že to zvládneme za 20 pracovných dní.

Nie je to až také jednoduché, pretože po reorganizáciách je nás o tretinu menej. Z 219 príslušníkov technickej letky nás zostalo 136. To však neznamená, že pracujeme menej. Lietadlo po oprave musí odísť z hangára v stopercentnom stave.“

L-410 Turbolet kdesi nad Slovenskom

ného prístrojového vybavenia prebehla v Leteckých opravovniach v Trenčíne „Museli sme pristúpiť k týmto krokom, pretože bez zástavby moderného prístrojového vybavenia nie je možné lietať do zahraničia. Momentálne máme jednu An-26 na Ukrajine, kde sa prerába na zdravotnícku verziu typu Medevac. NATO od nás požaduje, aby naše nákladné dopravné lietadlá mali aj takýto druh výbavy. Koncom mája, po návrate z Ukrajiny, budú obidve naše An-26 upravené na zdravotnícku verziu,“ uviedol pplk. P. Dobrota.

Modernizácia bude musieť pokračovať i naďalej, pretože podľa Modelu 2010 s nákupom nových doprav-

Otázka pre veliteľa vzdušných síl OS SR generálmajora Jozefa Dunaja

• Ako vidíte budúcnosť letiska v Kuchyni?

Chcel by som vyzdvihnúť prácu všetkých príslušníkov samostatnej dopravnej letky v Kuchyni a zabezpečovacích útvarov, ktorí i napriek nízkemu počtu pilotov a technikov plnia úlohy spojené s leteckou dopravou zodpovedne a kvalitne. Z hľadiska perspektívy vzdušných síl potrebujeme aj letisko v Kuchyni. Nedostatok pilotov dopravných lietadiel a vrtuľníkov chceme riešiť okrem iných možností aj výberom z radov absolventov VLA v Košiciach, ktorí ukončili štúdium v nepilotných odboroch a prejavia záujem stať sa pilotmi. Tých by sme po absolvovaní lekárskeho prehliadok v košickej Leteckej vojenskej nemocnici pripravovali podľa nového systému prípravy príslušníkov lietajúceho personálu.

Lietadlá a vrtuľníky z Malaciek, ktoré pre báječných pilotov na lietajúcich strojoch pripravujú báječní technici, lietajú po celej Európe. Najďalej sa dostali do Bagdadu. Nech letia kamkoľvek vo vzduchu, z posádok opadajú všetky prízemné „pozemské“ problémy spojené s reorganizáciami a inými „dôležitými“ a ešte dôležitejšími opatreniami. To všetko nechávajú na zemi. Zostáva len túžba letieť a vrátiť sa bezpečne na matičku Zem.

Milan ČIPKA

Foto Peter DOVINA a Peter PROKOP

Veliteľ roja kapitán Peter Prokop ukončil štúdium pilotného smeru na košickej Vysokej vojenskej leteckej škole v roku 1991. „Prakticky až do rozdelenia republiky som lietal na nadzvukových Su-22 v Náměšti nad Oslavou,“ zaspomínal na prvé roky v leteckom útvere veliteľ roja. V roku 1993 nastúpil do Malaciek. Krátko pilotoval MiG-21, ale najviac hodín strávil vo vzduchu v pilotnej kabíne Su-22. „Po vyše osemsto hodinách prežitých vo vzduchu, väčšinou v nadzvukových lietadlách, prišiel čas na roz-

hodnutie. Stal sa zo mňa pilot dopravného lietadla na piešťanskom letisku. Bola to veľká zmena. Dnes, s odstupom času, neľutujem toto svoje rozhodnutie. Postupne mi pribudlo do letového zápisníka 700 hodín nalietaných na dopravných lietadlách typu L-410.“

Z radového pilota sa postupne vypracoval na kapitána lietadla a inštruktora. „Prišli i prvé lety do zahraničia na dopravnom lietadle. Do okolitých štátov, ale napríklad aj do Paríža, Splitu a do ďalších štátov,“ vyratúva kapitán. Ďalší zlomový moment v jeho leteckej kariére nastal v marci tohto roku. Po získaní certifikátu o úspešnom absolvovaní preškolenia z materiálnej časti lietadla An-24, začal kpt. P. Prokop lietať na „andule“. „Je to nepomerne väčšie a ťažšie lietadlo. Lietanie vo viacčlennej posádke vyžaduje súhru celej posádky. Zatiaľ mám nalietaných osem hodín a dúfam, že do leta po nalietaní približne tridsiatich hodín sa stanem plnohodnotným členom posádky An-24,“ pousmial sa kapitán Prokop.

Oproti kolegovi, ktorí sa preškoľujú zo stíhačov, má výhodu v tom, že prechádza síce z menšieho, ale dopravného lietadla, na väčšie. Onedlho sa pripojí k neveľkej skupinke dopravných pilotov An-24, ktorí svoje povolanie povýšili na niečo viac než zamestnanie. To isté by sa dalo napísať aj o ostatných príslušníkoch samostatnej dopravnej letky.

Lietanie je
viac ako
koníček

Náhradné voľno profesionálov

Som profesionálny vojak s pevným pracovným časom 7,00 - 15,30 hod. Často však cestujem na služobné cesty do iných útvarov, čo je vzhľadom na vzdialenosť veľakrát spojené s dopravou v mimopracovnom čase (služobný automobil, vlak, autobus). Vyplýva mi zo zákona č. 370/1997 – zákona o vojenskej službe – nárok na náhradné voľno? Záleží na tom, akú funkciu v čase cesty vyslaná osoba vykonáva (vodič, veliteľ vozidla, spolucestujúci, nakladacia skupina, preberajúci resp. odovzdávajúci materiál)?

Ing. Peter Stano

Zákon o vojenskej službe v § 129 ods. 1 a 2 ustanovuje, že profesionálneho vojaka možno vyslať na služobnú cestu do iného miesta, ako je miesto jeho pravidelného výkonu zamestnania, na čas nevyhnutne potrebný. Služobný orgán alebo nadriadený vojak určí profesionálnemu vojakovi služobné povinnosti, miesto konania služobnej cesty, čas trvania služobnej cesty, spôsob dopravy a miesto jej skončenia.

Pri posudzovaní právneho nároku na udelenie náhradného voľna profesionálnemu vojakovi, v súvislosti s plnením služobných povinností počas vyslania na služobnú cestu, treba vychádzať vždy z konkrétneho prípadu.

Sporným prípadom nie je nárok na udelenie náhradného voľna za čas, ktorý pripadol na nástup na služobnú cestu, jej priebeh alebo skončenie v dni neprerušitého odpočinku v týždni, štátneho sviatku alebo v ďalších dňoch pracovného pokoja (§ 129 ods. 4 zákona o vojenskej službe). Takýto čas sa posudzuje ako zamestnanie nadčas, za ktorý profesionálnemu vojakovi patrí náhradné voľno (§ 111 ods. 3 zákona o vojenskej službe).

Z dikcie § 129 ods. 5 zákona o vojenskej službe vyplýva, že služobná cesta je činnosť profesionálneho vojaka od nástupu na služobnú cestu v záujme plnenia služobných povinností vrátane ich plnenia v mieste konania služobnej cesty, ktorým je iné miesto, ako miesto výkonu zamestnania. To znamená, že počas dopravy pri služobnej ceste je na účely udelenia náhradného voľna relevantná len tá činnosť profesionálneho vojaka, ktorá sa vykonáva v záujme plnenia služobných povinností (napr. riadenie služobného motorového vozidla do miesta konania služobnej cesty) za podmienky, že je vykonávaná nad rámec rozvrhnutého času zamestnania v týždni.

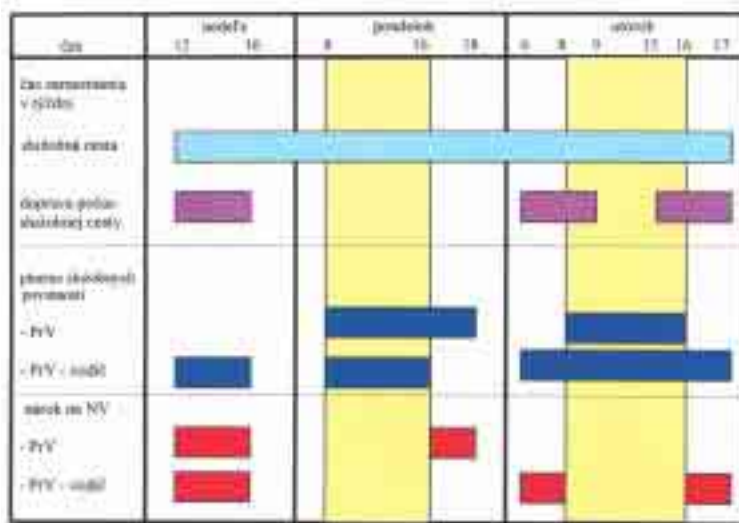
Ak profesionálny vojak počas služobnej cesty plní služobné povinnosti, ktoré vzhľadom na ich závažnosť, rozsah alebo neodkladnosť nemôže zabezpečiť v rozvrhnutom čase zamestnania v týždni, ide o plnenie služobných povinností nad rozvrhnutý čas zamestnania v týždni, t. j. zamestnanie nadčas. V tomto prípade patrí profesionálnemu vojakovi náhradné voľno.

Za čas potrebný na priznanie nároku na udelenie náhradného voľna sa neposudzuje čas, počas ktorého profesionálny vojak neplní služobné povinnosti v priebehu služobnej cesty (napr. čas odpočinku, voľno a pod.).

Služobný orgán alebo nadriadený vojak by mal pri vyslaní profesionálneho vojaka na služobnú cestu pri určení plnenia služobných povinností prihliadať predovšetkým na to, aby dôvody vzniku náhradného voľna boli skôr výnimkou ako pravidlom.

JUDr. Michal ŠVEC

Grafické znázornenie nároku profesionálneho vojaka na náhradné voľno od nástupu, priebehu a skončenia služobnej cesty

Legenda:

- určený čas zamestnania v týždni
- dĺžku trvania služobnej cesty
- plnenie služobných povinností
- doba strávená dopravou počas služobnej cesty
- doba nároku na náhradné voľno

NV - náhradné voľno
PrV - profesionálny vojak

Oznamy

Predseda vedeckej rady Fakulty pozemného vojska Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši oznamuje, že dňa 28. 5. 2004 o 10.30 h sa uskutoční v Sieni vedeckej rady Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši verejná inauguračná prednáška plk. gšt. doc. Ing. Františka Bartka, CSc., náčelníka Štábu požiadaviek a dlhodobého plánovania Generálneho štábu OS SR na tému Súčasný stav a perspektívy výstavby a použitia OS SR.

• • •

Predseda vedeckej rady Fakulty pozemného vojska Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši oznamuje, že dňa 27. 5. 2004 o 9.00 h sa uskutoční v Sieni vedeckej rady Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši verejná habilitačná prednáška doc. Ing. Pavla Glončáka, CSc., docenta Katedry logistiky Fakulty logistiky Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši, na tému Nukleárny terorizmus a jeho možné ekologické účinky.

Výmena bytu

Vymením 3-izbový byt v Košiciach (BARMO) za podobný v Bratislave, Malackách, Trnave, Trenčíne alebo v Nitre. Telefón: 0905 868 309.

• • •

Vymením veľký podkrovný 1-izbový byt (55 m²) v správe BARMO v Malackách za podobný alebo väčší v Bratislave. Kontakt: 0960 482 036 alebo 0903 17 81 99.

• • •

Vymením 3-izbový služobný byt, 3 roky starý, 92,24 m², plastové okná, plávajúca podlaha, balkón, 6. posch., v Bratislave-Ružinov, za 2-izbový služobný a garsónku, resp. primerané odstúpné. Kontakt: 0905 818 367

• • •

Vymením 2-izbový byt v správe BARMO na Halalovke v Trenčíne za 3-izbový, prípadne 2-izbový v Bratislave. Podrobnejšie informácie na tel. 0903 905 160.

INZERÁTY

Kurz ako perspektíva rastu

Kpt. Murárik, pplk. Kamenišťák, plk. Ballay, mjr. de Ternay a kpt. Rybáková

V piatok 23. apríla bol v Centre kariérneho rozvoja Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši slávnostne otvorený prvý Základný veliteľsko-štábný kurz, ktorý je určený pre nižších štábných dôstojníkov predovšetkým s hodnosťou kapitán a major.

jeho absolvovanie pomôže v rámci profesionálneho aj kariérneho rastu. Z učebného plánu vidieť, že veľa informácií sa bude týkať ozbrojených síl krajín NATO. Teším sa na hodiny v angličtine aj na odborné zamestnania v rámci služobných ciest do Čiech, Poľska i Bruselu," konštatuje kapitánka, ktorá pôsobí vo vojenskej uniforme už pätnasty rok. Je vydatá, má dieťa, o ktoré sa počas štúdia starajú starí rodičia. Tí ju v ďalšom vzdelávaní sa plne podporujú.

Kapitán Maroš Murárik, náčelník štábu Multifunkčnej zásobovacej základne Východ z Popradu sa zasmial otázke, či na kurz vycestoval dobrovoľne alebo mu pred cestou museli zaveliť. „Tie časy, keď nemala

„Tento kurz je novým medzníkom v živote akadémie a priamo nadväzuje na potreby Ozbrojených síl SR," zdôraznil v rámci slávnostného otvorenia rektor VA plukovník gšt. profesor Michal Pružinský. Ocenil fakt, že podľa jeho informácií všetci jeho frekventanti majú po návrate do jednotiek zaistené miesto. Príchod do kurzu pre nich teda neznamená aj odchod do neistoty, ako paradoxne bolo ešte donedávna nie celkom neobvyklé.

Začiatok nového procesu

Veliteľ Centra kariérneho rozvoja plukovník gšt. Anton Ballay konkretizoval, že na 34 kurzistov, z ktorých je jedna žena, čakajú v priebehu štyroch mesiacov prednášky a cvičenia z bojovej prípravy, logistického zabezpečenia, krízového manažmentu, súčinnosťných a štábných procedúr velenia podľa štandardov NATO, ako aj styk s médiami, medzinárodné humanitárne právo či jazyková príprava. Jedno z vojenských cvičení sa uskutoční výhradne v angličtine. Absolventi kurzu budú totiž pripravovaní na pôsobenie v štáboch aj v rámci mierových misií v zahraničí. Ako však uviedol náčelník štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR brigádny generál Jaroslav Kuča, v neformálnych rozhovoroch s účastníkmi kurzu postrehol istú skepsu vzhľadom na ich budúcnosť v rámci ozbrojených síl. Pripomenul, že ak sa v minulom desaťročí aj v rámci personálnej reformy vo vtedajšej Armáde SR uskutočňovali skôr kozmetické úpravy, o to ťažšie sú pokračujúce zmeny a radikálne redukcie vojenských počtov, ktoré charakterizujú armádu personalistiku v posledných štyroch rokoch. Od roku 2005 však avizoval v personálnej oblasti stabilizáciu systému. Tiež sa zmienil

o nových pravidlách týkajúcich sa kariérneho postupu, ktoré začnú platiť od začiatku budúceho roka: „Budú efektívne, spravodlivé, očistené od subjektívnych vplyvov a plne kompatibilné s krajinami NATO. Vaša perspektíva sa bude odvíjať od vašej snahy, pričom úspešná účasť na tomto kurze je jej súčasťou.“

Generálny riaditeľ sekcie vojenského vzdelávania MO SR plukovník gšt. Peter Švec zdôraznil: „Tento kurz prináša novú dimenziu vojenského vzdelávania, nový obsah aj filozofiu a vy, jeho frekventanti, ste začiatkom nového procesu vo vojenskom školstve.“ Vysvetlil, že oproti minulosti je súčasťou kurzu oveľa menej teórie, pretože sa o to viac sústreďí na praktické nácviky. Prvý raz je zameraný na spoločné operácie pozemných a vzdušných síl a využíva nové doktríny kompatibilné s NATO. Plk. Švec ocenil, že v Centre kariérneho rozvoja sa formuje solídny tím lektorov, zároveň však pripomenul, že jeho obsadenie poznamenalo aj nemalo administratívnych prieťahov. Preto vyzdvihol obrovské nasadenie organizátorov kurzu a zároveň sa poďakoval za spoluprácu poradnému tímu zo spoločnosti CUBIC pôsobiacej pri MO SR, ako aj vedeniu medzinárodného kurzu JSOC, ktorý pôsobí na Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši.

Traja kurzanti

Čo si od kurzu sľubuje napríklad kapitánka Zuzana Rybáková, náčelníčka štábu Veliteľstva spoločnej logistickej skupiny v Hlohovci? „Samozrejme verím, že mi

časť dôstojníkov nechcela o kurzoch radšej ani počuť a z útvarov do nich neraz vysielali menej schopných ľudí len preto, lebo veliteľom až tak nechýbali, sú už za nami. Neverím, že by medzi nami bol čo len jediný človek, ktorému sa do kurzu ísť nechcelo. Naopak, výber bol náročný a dostať sa sem naozaj nebolo jednoduché," prízvukoval kpt. Murárik. Počas 16-ročnej vojenskej kariéry je na podobnom kurze prvý raz. O to viac ho teší, že v tomto prípade mu „neušiel vlak“, a tým ani predpoklad ďalšej perspektívy v ozbrojených silách.

Jediným zahraničným účastníkom kurzu je francúzsky major Arno d'Aviau de Ternay. Vo Vojenskej akadémii je od jesene minulého roka na ročnej stáži. „Moja záverečná práca v Liptovskom Mikuláši má byť zameraná na vzdelávanie francúzskych dôstojníkov. Jej súčasťou bude porovnanie so systémom vzdelávania dôstojníkov v podmienkach Ozbrojených síl SR, takže s otvorením kurzu mám o kapitolu navyše," avizoval francúzsky major. Aj jeho nadriadeným bude v týchto mesiacoch veliteľ kurzu pplk. Jaromír Kamenišťák, ktorý v roku 1982 absolvoval Vojenskú vysokú školu vo Vyškove, následne pôsobil v posádkach Stríbro a Žilina, v Trenčíne pracoval na veliteľstve pozemných síl a v rokoch 2002 - 2003 absolvoval Školu pozemného vojska v americkej Georgii.

„Druhý kurz otvoríme už na jeseň," avizuje pplk. Kamenišťák.

Pavol VITKO

Foto Alena HARAGOVÁ

Hierarchický systém odborných dôstojníckych kurzov sa bude začínať vstupným odborným kurzom určeným pre nových poručíkov. Po piatich či šiestich rokoch vo vojenskej uniforme vybraní nadporučíci alebo čerstvo povýšení kapitáni absolvujú vyšší dôstojnícky kurz. Základný veliteľsko-štábný kurz je určený pre starších kapitánov a služobne mladších majorov po spravidla desiatich až štrnástich rokoch vojenskej kariéry. Tí, čo budú mať potenciál a schopnosť pokračovať ďalej vo vojenskej službe, po 15 - 18 rokoch v ozbrojených silách absolvujú vyšší veliteľsko-štábný kurz. Kurz národnej bezpečnosti je určený pre vybraných, resp. nedávno povýšených plukovníkov a úspešných vojenských profesionálov čaká po 19 - 24 rokoch služby.

Krízový manažment Slovenskej republiky

Štruktúra bezpečnostného systému Slovenskej republiky zahŕňa tieto pod-systémy: podsystem riadenia, zahraničnej bezpečnostnej politiky, obrany, vnútornej bezpečnosti, poriadku a ochrany a podsystem zabezpečenia.

Podsystem riadenia predstavuje jadro bezpečnostného systému Slovenskej republiky. Členíme ho na riadenie v nekrízovej situácii (v čase mieru) a v krízovej situácii (krízový manažment). Podsystem riadenia tvoria zákonodarné orgány a výkonné orgány verejnej moci, ako aj vecne príslušné právnické a fyzické osoby, ktoré svojou činnosťou nepretržite zabezpečujú plánovanie, organizovanie, koordinovanie, realizovanie a kontrolovanie rozhodujúcich opatrení na zabezpečenie nepretržitej funkčnosti bezpečnostného systému.

Orgány riadenia prijímajú všeobecne záväzné právne normy, nariadenia a smernice na rozhodovanie v podsysteme zahraničnej bezpečnostnej politiky, obrany, vnútornej bezpečnosti, poriadku a ochrany a zabezpečenia a vytvárajú predpoklady na ich realizáciu. Podsystem riadenia vytvára a realizuje vzájomné väzby a súčinnosť medzi vrcholnými orgánmi štátu navzájom a medzi týmito orgánmi a ostatnými výkonnými a zabezpečovacími orgánmi, s cieľom zabezpečiť včasnú efektívnu prevenciu a organizovaný ohlas na požiadavky bezpečnosti Slovenskej republiky.

V čase vojny alebo vojnového stavu sa na zabezpečenie riadenia obrany štátu vytvára hlavné miesto riadenia obrany štátu, ktoré je určené pre predsedu vlády Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky, podpredsedu Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky a členov Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky.

Podsystem zahraničnej bezpečnostnej politiky tvorí súhrn opatrení a činností predovšetkým ministerstva zahraničných vecí, ministerstva obrany, ministerstva vnútra a ministerstva hospodárstva v oblasti tvorby a realizácie zahraničnej bezpečnostnej politiky na formovanie stabilného bezpečnostného prostredia prostredníctvom rozvíjania dobrých susedských vzťahov a spolupráce, upevňovania medzinárodného postavenia štátu

Slovenská republika má vybudovaný bezpečnostný systém na zaistenie vnútornej bezpečnosti a poriadku, na zabezpečenie ľudských práv a slobôd občanov, na ochranu pred pôsobením kriminálneho zločinu, terorizmu a organizovaného násillia, ako aj na zachovanie demokratických základov štátu, zvrchovanosti, územnej celistvosti a nedotknuteľnosti hraníc.

a vytvárania bezpečnostných zmluvných záruk pre Slovenskú republiku.

Integráciou do medzinárodných bezpečnostných a ekonomických štruktúr sa na jednej strane zvýšila možnosť pozitívne ovplyvňovať a tvoriť bezpečnostné prostredie okolo nás, ale na druhej strane sa zvýšila aj naša zodpovednosť a povinnosť prispievať k zaistovaniu bezpečnosti v okolitých krajinách bez ohľadu na to, či to má alebo nemá priamy efekt na bezpečnosť Slovenskej republiky.

Bezpečnostný systém Slovenskej republiky môže svoju funkciu plniť iba vtedy, ak je jeho činnosť všestranne zabezpečená predovšetkým ekonomicky, finančne, logisticky, personálne a právne.

Podsystem obrany tvoria orgány verejnej moci štátu a vecne príslušné právnické a fyzické osoby, ktoré svojou činnosťou a opatreniami vytvárajú predpoklady na zabezpečenie obrany štátu, prípravy na obranu štátu a na plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu a z ďalších medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Rozhodujúcou výkonnou zložkou v podsysteme obrany sú Ozbrojené sily Slovenskej republiky.

Ozbrojené sily Slovenskej republiky plnia úlohy pri obrane štátu, ale v súčasných bezpečnostných podmienkach je potrebné pripravovať ich aj na riešenie nových krízových situácií, aby zodpove-

dali reálnym i perspektívnym potrebám a požiadavkám. Zvýšiť celkové schopnosti ozbrojených síl aj v tejto oblasti je jedným z hlavných cieľov reformy ozbrojených síl podľa Modelu 2010.

Podsystem vnútornej bezpečnosti, poriadku a ochrany tvoria orgány verejnej moci a vecne príslušné právnické a fyzické osoby, ktoré svojou činnosťou a opatreniami zabezpečujú prevenciu a riešia ohrozenia predovšetkým nevojenského charakteru. Ide hlavne o ochranu života, zdravia, majetku, práv a slobôd osôb, ako aj o ochranu verejného poriadku. Rozhodujúcou výkonnou zložkou sú ozbrojené bezpečnostné zbory, ozbrojené zbory, hasičské a záchranné zbory, záchranné služby a vyčlenené sily a prostriedky ozbrojených síl.

V podsysteme vnútornej bezpečnosti, poriadku a ochrany je Slovenská republika schopná reagovať na výzvy, ohrozenia a riziká, ktorým môže byť vystavená. Súčasné právne normy vytvárajú nevyhnutné predpoklady na zabezpečenie vnútornej bezpečnosti, poriadku a ochrany.

Podsystem zabezpečenia tvoria orgány verejnej moci štátu a vecne príslušné právnické a fyzické osoby, ktoré svojou činnosťou a opatreniami vytvárajú predpoklady na zabezpečenie funkčnosti jednotlivých podsystemov bezpečnostného systému. Tento podsystem predstavuje súhrn organizačných, ekonomických, materiálno-technických a finančných opatrení.

Zo skúseností realizátorov opatrení hospodárskej mobilizácie vyplýva, že zmenená právna úprava na úseku plnenia úloh hospodárskej mobilizácie je dostatočná a zodpovedá súčasným zmeneným spoločenským, politickým a ekonomickým podmienkam.

Krízový manažment na vrcholovej úrovni riadenia štátu

V rámci právneho zabezpečenia sú definované inštitúcie, ktoré tvoria systém krízového manažmentu, sú ustanovené ich funkcie, práva a povinnosti, podriadenosť a vzájomné väzby. Dostatočná legislatívna podpora systému krízového manažmentu zabezpečuje účinnú koordináciu plnenia úloh na vrcholovej úrovni riadenia štátu, medzi jednotlivými minis-

terstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy.

Národná rada Slovenskej republiky je jediným ústavným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky. Vytvára základné právne podmienky na činnosť bezpečnostného systému Slovenskej republiky a na efektívne pôsobenie krízového manažmentu štátu. Schvaľuje základné politicko-vojenské dokumenty pre oblasť bezpečnosti a obrany. Na návrh vlády schvaľuje rozvojové programy a plány v oblasti bezpečnosti štátu, vrátane ich finančnej náročnosti.

Národná rada vyslovuje súhlas na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky a s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky. Uznáva sa na vypovedaní vojny (ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu) a po skončení vojny na uzavretí mieru. Schvaľuje základné koncepcie bezpečnosti a obrany štátu, zásadné strategické dokumenty a rozvojové programy, ako aj plány v oblasti bezpečnosti a obrany štátu, ktoré jej predloží vláda Slovenskej republiky. Prostredníctvom výboru pre obranu a bezpečnosť vykonáva kontrolu plnenia úloh bezpečnosti a obrany štátu.

Ústavné právomoci národnej rady – ak je v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu znemožnená jej činnosť – vykonáva **parlamentná rada**. Predsedom parlamentnej rady je predseda národnej rady, jej ďalšími členmi podpredsedovia národnej rady, predsedovia a podpredsedovia výborov národnej rady a predsedovia poslaneckých klubov.

Parlamentná rada rozhoduje v zbere; na prijatie uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.

Prezident Slovenskej republiky je hlavným veliteľom ozbrojených síl. Vypovedá vojnu na základe rozhodnutia Národnej rady SR, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a uzatvára mier.

Pri ohrození bezpečnosti štátu alebo pri bezprostrednej hrozbe jeho napadnutia cudzou mocou, v čase vojny alebo vyhláseného vojnového stavu môže prezident Slovenskej republiky na návrh vlády Slovenskej republiky nariadiť čiastočnú alebo všeobecnú mobilizáciu ozbrojených síl podľa osobitného zákona.

Foto Peter DOVINA

Na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky vypovedá vojnu, na návrh vlády môže vyhlásiť vojnový alebo výnimočný stav a ich skončenie.

V čase vojny a vojnového stavu môže prezident na návrh vlády nariadiť profesionálnym vojakom, vojakom prípravnej služby a vojakom povinnej vojenskej služby výkon mimoriadnej služby, povolať na výkon mimoriadnej služby odvedencov, vojakov v zálohe a vojakov povinnej vojenskej služby, ktorým bol výkon vojenskej služby prerušený.

V čase výnimočného stavu a núdzového stavu môže prezident na návrh vlády nariadiť profesionálnym vojakom, vojakom prípravnej služby a vojakom povinnej vojenskej služby výkon mimoriadnej služby a povolať na výkon mimoriadnej služby vojakov v zálohe.

Vláda Slovenskej republiky je vrcholným orgánom výkonnej moci. Zodpovedá za otázky súvisiace so zabezpečením bezpečnosti Slovenskej republiky. Kolektívne rozhoduje o týchto otázkach:

- o návrhu na vyhlásenie vojnového stavu, o návrhu na nariadenie mobilizácie ozbrojených síl, o návrhu na vyhlásenie výnimočného stavu a o návrhu na ich skončenie, o vyhlásení a skončení núdzového stavu;
- o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, na vojenskú cvičenia alebo mierové pozorovateľské misie, o súhlase s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, v rámci vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií,

o súhlase s prechodom zahraničných ozbrojených síl cez územie Slovenskej republiky;

• o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky, ak ide o plnenie záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a to najdlhšie na obdobie 60 dní; toto rozhodnutie vláda bezodkladne oznámi Národnej rade Slovenskej republiky.

Ak je v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu činnosť vlády znemožnená, vykonáva jej ústavné právomoci až do obnovenia činnosti Bezpečnostná rada SR.

Bezpečnostná rada Slovenskej republiky sa v čase mieru ako poradný orgán podieľa na vytváraní a realizácii bezpečnostného systému Slovenskej republiky, na plnení medzinárodných záväzkov

v oblasti bezpečnosti a na vyhodnocovaní bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike a vo svete. Pripravuje pre vládu návrhy opatrení na zachovávanie bezpečnosti Slovenskej republiky, na predchádzanie krízovým situáciám, ako aj návrhy na riešenie vzniknutej krízovej situácie; podrobnosti jej fungovania v čase mieru ustanoví osobitný zákon.

Bezpečnostná rada má na prípravu a plnenie úloh zriadený výbor pre zahraničnú politiku, výbor pre obranné plánovanie, výbor pre civilné núdzové plánovanie a výbor pre koordináciu spravodajských služieb.

Pre potreby riadenia štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu je zriadený ústredný **krízový štáb**, ktorý koordinuje činnosť orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a ďalších zložiek určených na riešenie krízovej situácie v období krízovej situácie. Ústredný krízový štáb koordinuje činnosť krízových štábov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, spolupracuje s Bezpečnostnou radou Slovenskej republiky pri príprave opatrení na riešenie krízovej situácie, kontroluje plnenie úloh a opatrení uložených vládou pri riešení krízovej situácie, navrhuje vláde SR použitie účelovej rezervy finančných prostriedkov na riešenie krízovej situácie a odstraňovanie jej následkov a v prípade potreby navrhuje vláde SR vyžiadať pomoc zo zahraničia vrátane humanitárnej pomoci pri riešení krízovej situácie.

(Dokončenie v budúcom čísle)

plk. Peter MARCHEVKA, vedúci oddelenia na Úrade zabezpečenia medzinárodnej spolupráce MO SR

Špekulantom svieti červená

Zákonom č. 330/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky a zákon č. 320/2002 Z. z. o brannej povinnosti v znení zákona č. 512/2002 Z. z., bolo vlní k poslednému septembrovému dňu zrušených 71 územných vojenských správ (ÚVS). Od 1. októbra pôsobí 8 ÚVS. Ich sídlom sú krajské mestá. Táto zmena mala podstatný vplyv na činnosť ÚVS v súvislosti s odvodovými konaniami. O prvých skúsenostiach sme hovorili s riaditeľom košickej ÚVS Ing. Milošom Timkom:

• Cieľom tejto zmeny bolo znížiť počet zamestnancov ÚVS. Ako sa to prejavuje v praxi?

Doterajšie skúsenosti potvrdzujú, že stanovený počet zamestnancov je na plnenie odborných úloh nepostačujúci. Problém je aj v tom, že jednotlivé kraje majú rozdielne počty obyvateľov, a teda aj rozdielne počty mužskej populácie. Nevýhodou našej ÚVS je, že štyri bývalé košické okresy i piaty Košice-okolie sú sústredené na teritóriu mesta, čo sa prejavuje na vysokom počte stránok, ktoré denne vybavujeme. ÚVS pribudla v tomto roku okrem iného aj povinnosť prihlasovať a odhlasovať na dôchodkové poistenie v Sociálnej poisťovni všetkých občanov, ktorí nastupujú na výkon povinnej vojenskej a civilnej služby, resp. ju ukončia. To všetko do ôsmich dní. Najväčšie problémy sa prejavujú na oddelení mierového doplňovania a civilnej služby, ktoré zabezpečuje odvodové konania. Od 2. februára do 15. novembra 2004, s výnimkou letných prázdnin, sú na to vyčlenené dve komisie. Denne je to desať ľudí, ktorých takmer rok na ÚVS neuvidím, pretože budú stále na cestách.

• Zrejme narážate na fakt, že za brancami budú musieť dochádzať do bývalých okresov.

Zmena zákona spôsobila, že branci chodia na odvody do obvodných sídiel. Tento rok sa v pôsobnosti našej ÚVS musí podrobiť odvodu 10 416 občanov. Z toho je 6 779 brancov základného ročníka (narození v roku 1985), 2 053 je starších. Na prieskum zdravotného stavu bude povoláných 1 584 brancov. Odvodové konania sme začali v Košiciach a od 6. apríla ich

Ing. Miloš Timko
s referentkou
Monikou Herditzkou

vykonávame v Michalovciach a Spišskej Novej Vsi. Po ukončení sa presunieme do ďalších dvoch obvodov. Pre občanov, ktorým sa takto približujeme, je to pozitívum. Pre ÚVS je to však náročná úloha. Tento spôsob má však pozitívny efekt pre obce, ktoré brancom uhrádzajú cestovné náklady len do sídla obvodu, kde pracuje odvodová komisia a nemusia tak dochádzať do Košíc. Problém je ale napríklad v Čiernej nad Tisou, odkiaľ musia cestovať do Trebišova. Ak ich je stovka, bude to už pre obec finančný problém. Na druhej strane my zaplatíme štátneho lekára a nakupujeme prostriedky na vyšetrenia.

• S akými problémami sa počas odvodového konania stretávate najčastejšie?

Je len prirodzené, že v časovej tiesni, keď sme preberali dokumentáciu zo zru-

šie ako v ostatných regiónoch. Prísnejšie kritériá ale i tak vytvárajú predpoklad na to, že zdroje, ktoré sa po odvodoch vytvoria, postačujú na doplnenie OS SR až do roku 2006, keď inštitút základnej vojenskej služby zanikne.

• Skúmate aj špekulatívne dôvody?

Niekedy je veľmi zložitá zistiť, či ide o špekulatívne alebo objektívne dôvody. Každý dôvod však skúmame zvlášť. Niekto sú v zlej sociálnej situácii a majú nárok na náhradnú službu, resp. udelenie odkladu. Mnohí odvedenci ale špekulujú, aby nemuseli do roku 2006 nastúpiť na výkon ZVS. Najmä chlapci z Košíc sú v tomto sebavedomejší a ostrieľanejší. Opakom sú mladíci z vidieka. Košičania sa často v jeseni zapisujú na vysokú školu a na základe prijatia požiadajú o odklad. Nepočítajú však s tým, že ak sú zo štúdia vylúčení, škola nás o tom vyrozumie. Na základe toho ich predvolávame a rušíme im udelený odklad.

• Pretrvávajú ešte záujem o civilnú službu?

Aj keď sme tu výrazne pokročili, v evidencii ešte stále máme 1 869 občanov. Z nich 248 civilnú službu vykonáva, 740 na jej výkon čaká a 881 dostalo odklad. Prirodzene, aj tu mnohí špekulujú, ako sa jej vyhnúť. Predpokladám, že v tomto roku povoláme asi 350 občanov. Mnohí, ktorých evidujeme, sú však pre zamestnávateľské organizácie nepoužiteľní.

• Po zelenej rovnosť túžia čoraz viac aj ženy. Na čo by mali v tejto súvislosti pamätať?

Podľa zákona č. 320/2002 Z. z. musia najprv dobrovoľne požiadať o prevzatie brannej povinnosti. V súlade s uvedeným zákonom sa musia podrobiť odvodu len v sídle obvodného úradu podľa miesta trvalého bydliska. Tu vznikajú isté problémy, pretože podľa § 17 tohto zákona musí byť pri odvode prítomný prednosta úradu alebo ním určený štátny zamestnanec. Musia teda čakať, pokiaľ nebudeme vykonávať odvod v ich obvodnom mieste.

Jožef MICHNICA

V kraji je aj 1 264 chlapcov, ktorí sa v uplynulom období snažili vyhnúť odvodnej povinnosti. Pátrame po nich my i polícia. Ak sa dokáže, že sa vyhýbajú brannej povinnosti, podáme na nich trestné oznámenia.

šených ÚVS, nebolo reálne, aby sa dôsledne kontroloval list za listom. Až teraz, keď povolávame chlapcov na výkon základnej alebo náhradnej služby, zisťujeme, že chlapec študuje a túto zmenu na ÚVS riadne nenahlásil. Okamžite musíme za nich povolávať iných, čo nám pridáva ďalšiu prácu. Následne vyzývame nedisciplinovaných, aby predložili žiadosti o odklad a zároveň aj rozhodnutie o prijatie na štúdium.

• Aký je zdravotný stav brancov a odvedencov po sprísnení kritérií na jeho hodnotenie?

Výsledky potvrdzujú, že zdravotný stav brancov na území mesta a okolia nie je uspokojivý. Z celkového počtu brancov, ktorí sa podrobili odvodu, sme 43 percentám z nich vydali rozhodnutie o spôsobilosti vykonať vojenskú službu a 32 percent je trvale neschopných ju vykonať (neodvedení). Zvyšok sú dočasne neodvedení branci. Hlavnou príčinou sú alergie, ktoré sa na území mesta vyskytujú častej-

KRÁTKO

V súvislosti s aktuálnym stavom plnenia úloh v oblasti vyzbrojovania došlo 15. apríla 2004 k organizačnej zmene v sekcii modernizácie a infraštruktúry Ministerstva obrany SR. Pôvodná sekcia bola rozdelená do dvoch organizačných zložiek MO SR - sekcie vyzbrojovania a sekcie majetku a infraštruktúry. Cieľom organizačnej zmeny je vytvoriť rezortný orgán vyzbrojovania, ktorý bude kompatibilný so štruktúrami NATO a bude zodpovedať za stupeň kvality a efektivity.

...

V dňoch 19. – 21. apríla 2004 navštívila Veliteľstvo síl výcviku a podpory OS SR v Trenčíne delegácia Armády ČR, ktorú viedol generálmajor Ing. Ján Ďurica. Spoločné rokovania sú pokračovaním spolupráce, ktorá sa začala v minulom roku návštevou zástupcov síl výcviku a podpory vo Vyškove. Cieľom návštevy bolo oboznámiť hostí so súčasnou štruktúrou, úlohami a prebiehajúcimi reorganizačnými zmenami v silách výcviku a podpory, ako aj s oblasťou logistiky a možnosťami spolupráce v oblasti analýz a tvorby štandardov a doktrín.

...

Inštitút obrany a bezpečnosti Ministerstva obrany SR v súvislosti s tvorbou základných bezpečnostných dokumentov SR inicioval širšiu diskusiu s výskumnými inštitúciami zaoberajúcimi sa bezpečnostnou a obrannou politikou, s nezávislými expertmi a akademickou obcou. Výsledkom tejto snahy je najnovšia publikácia kolektívu autorov Hodnotenie bezpečnostného prostredia (východiská a perspektívy), ktorá je zároveň aj prvým krokom rozsiahleho výskumného projektu zameraného na pravidelné monitorovanie a analýzu bezpečnostného prostredia SR.

...

Vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnil komplexný štábný nácvik - CAX "SNAKE 2004" (s počítačovou podporou), na ktorom sa zúčastnili príslušníci mechanizovaného práporu z Nitry a ľahkej brigády z Topoľčian, ale aj študenti Fakulty zabezpečenia velenia VA. Cieľom cvičenia bolo zladíť činnosť štábu práporu pri plánovaní, organizácii a vedení boja, prehĺbiť teoretické a praktické návyky pri velení jednotkám. K dôležitým úlohám približne štyridsiatic cvičiacich patrilo i zladenie obsahu a rozsahu spracováanej dokumentácie nácviku s normami NATO.

Vedenie rezortu na východe

Do Košíc a Trebišova zavítal v pondelok 26. apríla minister obrany SR Juraj Liška a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR gen. Milan Cerovský. V Košiciach rokovali o prevoze prebytočného vojenského majetku, ktorý by mohla využívať samospráva, ak on neprejaví záujem štátna správa. Ozbrojené sily už v apríli vybrali na území košického Starého Mesta približne päť objektov, ktoré považujú za prebytočné," uviedol minister obrany Juraj Liška. Podľa starostu Starého Mesta Jána Süliho na mieste kasární by chceli postaviť penzión pre dôchodcov. Jeho výstavba, keďže vojenské objekty majú všetku potrebnú infraštruktúru, by bola lacnejšia ako výstavba nových budov. Na pôde mechanizovaného práporu v Trebišove sa minister J. Liška oboznámil s aktuálnymi úlohami práporu, prezrel si ubytovacie priestory, bojovú a zabezpečovaciu techniku.

V ten istý deň navštívil štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Fedor vojenské útvary pozemných síl v Michalovciach. Cieľom návštevy bolo posúdiť stupeň profesionalizácie jednotiek a overiť podmienky, v ktorých prápor plnia úlohy bojovej prípravy, ako aj zhodnotiť predpoklady na vyčlenenie týchto jednotiek do koalíčných síl a posúdiť úroveň výcviku a osvojovania metodiky podľa zásad NATO.

- r -

Foto Zenon MIKLE

Medaila za odvahu

Na základe návrhu ministra obrany SR Juraja Lišku odovzdal vo štvrtok 22. apríla prezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster desiatnikovi Pavlovi Falátovi medailu Za statočnosť.

Profesionálny poddôstojník, príslušník ľahkej brigády v Topoľčanoch, desiatnik Pavol Falát bol v minulom roku v rámci výpomoci Policajnému zboru SR v Bratislave poverený strážením objektov. Pri obhliadke železničnej stanice vyšlo z reštaurácie päť mužov, pričom dvaja začali do seba strkať. Jeden z podgurážených mužov vytiahol pištoľ a začal strieľať do svojho protivníka. Desiatnik Falát nezávážal, pribehol k útočníkovi a odzbrojil ho. Medzitým jeho kolega v hliadke privolať posilu a vozidlo záchrannej služby. Des. Falát napriek veľkému ohrozeniu konal rýchlo a profesionálne, čím zachránil život postrelenému mužovi. Za spomínaný hrdinský čin získal des. Pavol Falát titul laureáta ankety Vojenský čin roka.

Kpt. Jozef HAIN

Foto Peter DOVINA

Olympiáda v Sydney pred štyrmi rokmi ukázala, že lekárska starostlivosť o špičkových slovenských športovcov, predovšetkým v príprave na OH, má vážne trhliny. Objektívne treba priznať, že v tejto oblasti nám chýba systémový prístup. Medicínsky odbor telovýchovného lekárstva je skôr svetlou výnimkou. V ružomerskej Ústrednej vojenskej nemocnici pôsobí jediné zariadenie svojho druhu v OS SR - oddelenie funkčnej diagnostiky a telovýchovného lekárstva (OFDTL). Jeho primárom je plk. MUDr. Juraj Sýkora:

Športovec – tréner – lekár

Čo je cieľom medicínskeho odboru telovýchovného lekárstva?

Telovýchovné lekárstvo je špecializovaným vedným odborom, ktorý skúma najmä reakciu a adaptáciu organizmu na pohybovú činnosť. Prvoradým cieľom je zdravotné zabezpečenie športujúcej populácie. Chorí a nedoliečení športovci na športoviská nepatria. Telovýchovno-lekárske výsledky našej práce majú jedinečný význam pri dosahovaní čo najlepších športových výsledkov. Jedine v profesionálnej spolupráci – športovec, tréner, telovýchovný lekár – je predpoklad zvyšovania výkonnosti športovca.

Docenujú športovci význam vašej práce?

Žiaľ, sú ešte aj takí, ktorí lekárske prehliadky u nás berú len ako povinnosť, aby získali pečiatku v preukaze. V súčasnosti už mnoho športovcov k nám prichádza nielen na ošetrenie a liečbu úrazov a ochorení, ale tiež má záujem o našu špecifickú činnosť – telovýchovno-lekárske vyšetrenie a poradenstvo. Veď podľa záverov Európskeho kongresu telovýchovného lekárstva sa náklady vložené do prevencie zdravotných poškodení a ochorení organizmu vracajú v každej ekonomike dvadsaťnásobne. A ten, ktorý vyhľadáva ľudových liečiteľov či šarlatánov bez medicínskeho vzdelania, ktorí nedokážu odborne diagnostikovať ochorenia, neskôr pochopí nutnosť spolupracovať s odborníkmi.

V čom je vaše oddelenie špecifické?

Naše oddelenie sa dostalo do siete zdravotníckych zariadení na Slovensku, ktoré môžu zabezpečovať prehliadky vrcholových športovcov. Zabezpečujeme ich kompletné vyšetrenia, od antropomet-

rie až po spiroergometriu. Tiež robíme základnú a v prípade požiadavky aj nadstavbovú biochémiu. V minulom roku sme urobili 5 500 odborných vyšetrení a ošetrení. Prichádzajú k nám reprezentanti zo všetkých športových

keď si ich zdravotný stav vyžaduje tiež špecifickú starostlivosť.

Akú budúcnosť má vaše oddelenie?

Oddelenie je súčasťou príspevkovej organizácie, ktorá si musí na svoju činnosť zarábať. V súčasnosti, keď vrcholí profesionalizácia OS SR, vidím ďalšiu budúcnosť našej práce aj v pravidelnom sledovaní a vyšetrovaní fyzickej zdatnosti príslušníkov rizikových druhov vojsk, aby sa predišlo mimoriadnym situáciám s postihnutím zdravia, prípadne končiacim trvalými následkami.

Ako využívajú služby telovýchovného lekárstva športovci bansko-bystrického AŠK?

Rtn. Miroslava Matiaško (AŠK B. Bystrica, biatlon): Využívam ich v maximálnej miere. Organizmus každého športovca je po sezóne značne opotrebovaný. Počas celého roka máme k dispozícii lekárov v našom AŠK, no najdôležitejšie sú funkčné testy, ktoré musia robiť špecialisti. Je aj v mojom záujme, aby som si otestoval vlastnú fyzickú kapacitu. Na základe výsledkov si s trénerom stanovíme ciele v prípravnom období. Ak zistíme rezervy v objeme prípravy, tréningové dávky postupne zvyšujeme.

Kpt. Jozef Gönci (športový strelec): Telovýchovné lekárstvo nastavuje zrkadlo funkčnosti môjho organizmu. Športová strelba nie je športom sezónnym, ale stala sa celoročným. Preto je testovanie funkčnosti organizmu každodennou povinnosťou. Vo vojenských nemocniciach nachádzam veľké pochopenie a čo je najdôležitejšie – aj množstvo vysokoškolených odborníkov. Najväčšiu prioritu kladiem na zrak a chrbticu. Testovanie odhalí každý nedostatok. Aj ten, o ktorom som doteraz nevedel.

Plukovník MUDr. Juraj Sýkora sa narodil 9. mája 1951 v Kremnici. Po absolvovaní štúdií na Lekárskej fakulte UK v Martine, odbor všeobecné lekárstvo v roku 1979, pracoval najprv ako sekundárny lekár a od roku 1983 ako okresný telovýchovný lekár v Liptovskom Mikuláši. V roku 1993 sa stal profesionálnym vojakom a ako primár Oddelenia funkčnej diagnostiky a telovýchovného lekárstva nastúpil do ÚVN SNP v Ružomberku. V roku 1998 bol ustanovený za hlavného odborníka OS SR v odbore telovýchovného lekárstva. Viac ako desať

rokov pôsobí ako lekár Vodnej záchranej služby Slovenského Červeného kríža. Okrem toho dlhé roky pôsobil pri reprezentácii zjazdového lyžovania, dozeral na prípravu slovenských špičkových klubov v basketbale či hokeji. Spomedzi individuálnych športov k jeho „klientom“ patria zápasníci AŠK Dukla Trenčín, aj športovní strelci a vodní slalomári z AŠK Dukla Banská Bystrica. Je antidopingovým komisárom Antidopingovej komisie SR.

odvetí. Len málokto tuší, že telovýchovno-lekárske funkčné vyšetreniami srdca a pľúc dokážeme ovplyvniť tréningový proces tak, aby si športovec dokázal načasovať vrcholnú formu na najdôležitejšie podujatia. Nezastupiteľné miesto má aj starostlivosť o bývalých športovcov,

Na olympiádu päť lodí

Vodný slalom – výkladná skriňa slovenského športu, sa bude na letnej olympiáde v Aténach spoliehať opäť na športovcov banskobystrickej Dukly, ktorí sú medailovou zárukou. Na vlaňajšom svetovom šampionáte v Augsburgu si „vypádlovali“ maximálny počet olympijských miesteniek. Počas tretieho aprílového víkendu mohli na novom olympijskom kanáli Helliniko neďaleko gréckej metropoly pridať k nim ešte ďalšie štyri.

Slaná morská voda, ktorá Hellinikom preteká, mala však pre našich horkú príchuť. Slovensko po prvýkrát v histórii samostatných vystúpení bude mať na aténskej olympiáde o tri miesta menej ako na predchádzajúcich hrách. Podľa zložitého kvalifikačného kľúča môžu na OH štartovať v jednej zo štyroch kategórií aj dve lode z tej istej krajiny. Práve úvodné kolo tohtoročného Svetového pohára, ktoré bolo zároveň aj olympijskou generálkou nového kanála, ponúklo 270 kandidátom poslednú príležitosť na rozdelenie 37 voľných olympijských miesteniek. Slovákom sa z nich ušla iba jediná, čo znamená, že na olympiáde budeme mať „iba“ päťnásobné zastúpenie. Príčinila sa o to Elena Kaliská z AŠK Dukla Banská Bystrica, ktorá výrazne zvíťazila pred Nemkou Planertovou. Tento úspech zvýraznila ešte Gabriela Zamišková, ktorá vlani v Augsburgu vyjzdila prvú miestenku. V aténskom súboji ostala tesne za stupňom pre najlepšie kajakárky.

Najväčšie nádeje sa však vkladali do singlistov. Vlani na MS korunovali zlatom Michala Martikána, ktorý vyjzdil miestenku a teraz v Aténach obsadil druhé miesto. Preto sa jeho aténsky výsledok z hľadiska účasti na OH škrtal. Očakávalo sa, že Juraj Minčík alebo Alexander Slafkovský, ktorí patria medzi svetovú extratriedu, sa o druhú miestenku pobijú. Žiaľ, ani jednému z nich sa nepodarilo postúpiť zo semifinále do desaťčlenného finále a vidina ďalšej miestenky na OH sa rozplynula.

„Najradšej by sme Michalovo druhé miesto vymenili za olympijskú miestenku. Minčík i Slafkovský absolvovali veľmi kvalitnú prípravu na olympijskú sezónu, no šport prináša aj neúspechy. Stačia jedny nevydarené preteky a je po nádejach. Žiaľ, tie aténske pochovali štvorročnú drinu a snaženie štartovať na najdôležitejšom podujatí v kariére každého špor-

tovca. Najviac ma mrzí, že Juraj Minčík prišiel o možnosť obhajovať bronz zo Sydney. Kvalifikačný kľúč bol teraz pre nás veľmi krutý,“ neskrýval sklamanie senior Jozef Martikán, tréner olympijského medailistu.

O tom, aký je nový olympijský kanál zradný, sa presvedčili aj olympijskí víťazi

a víťazi Svetového pohára bratia Hochschornerovci. Hoci tu prednedávnom absolvovali dlhodobú prípravu, finálové brány sa pred nimi tesne zatvorili. Jedinými zástupcami vo finále bol tandem Lipťákov Peter Hric – Roman Vajs, ktorý vo výsledkovej listine uzavrel najlepší svetovú desiatku deblistov.

Gabriela Zamišková obsadila štvrté miesto a na OH nebude chýbať

S vetrom a policajtní v chrbte

Tridsaťdvaročná kajakárka Elena Kaliská (na fotografii) si v Aténach zapísala do svojej historickej bilancie už piate víťazstvo vo Svetovom pohári. Jej zásluhou bude mať slovenský slalom na divokej vode v ženskom kajaku na OH v Aténach dvojnásobné zastúpenie.

• Čo bolo dôležité na ceste za víťazstvom?

Priznám sa, trochu sa ku mne naklonilo aj šťastie. Trať bola technicky náročná, no v prvom kole som sa s divokou vodou nalaďila na spoločnú nótu a vyhrala som so štvorsekundovým náskokom. Dávala som si pozor na zbytočné dotyky so žrdkami a nájazdy do bránok som radšej volila s väčším oblúkom. Myslím si, že takýto spôsob jazdy bude rozhodovať aj o úspechu počas olympijských súťaží.

• Ako ste sa vyrovnali s nepriateľným vetrom, ktorý fúka od mora?

V olympijskom areáli Helliniko aj teraz naozaj veľmi nepriateľne fúkalo, no nie natoľko, aby vietor výrazne ovplyvnil výsledky. Našťastie, už v tréningových jazdách som sa s ním »spriatelila«.

• Ako chutila slaná morská voda?

V tomto kanáli sa žiaden športovec nevyhne tomu, aby ju počas pretekov nechtiac neochutnal. Nie je to nič príjemné. Oveľa horšie je, keď nám voda šplechne do očí. Jedinou ochranou sú okuliare, no pre vodákov to zasa nie je výhoda. Inak, nový kanál je mimoriadne náročný a zradný. O podobné prekvapenia, ktoré sa teraz udiali na náš účet, zrejme nebude núdza ani počas olympijských pretekov.

• Co vás v Aténach zaujalo?

Preprava športovcov. Do areálu a naspäť do hotela sme jazdili s policajnou kolónou, čo je jedno z bezpečnostných opatrení organizátorov. Takto sú chránení všetci pretekári z členských krajín NATO.

Dvojstranu pripravil Jozef MICHNICA

Slová života

Ludia poznaním zistili, a prax to potvrdila, aké efektívne pre človeka je využitie denného svetla. Práve preto mnohé európske krajiny už roky využívajú tzv. zimný a letný čas. Okrem slnečného svetla sa v Biblii stretávame aj s pojmami „Boh je svetlo“ (1 J 1,5) a častejšie s tým, že človek má byť vo svete nositeľom svetla: „Vy ste svetlo sveta“ (MT 5,14).

Moc svetla

Z biblických histórií vieme, že Bohom vyvolený národ izraelský mal šíriť svetlo poznania všetkým tým, čo chodia v tmách hriechu. Pravá židovská viera, zbožnosť národa a čistá bohoslužba boli mocnými nástrojmi v rukách Izraela na to, aby (ako hovorí prorok Izaiáš) „otváral oči slepým a vyvádzať z väzenia tých, čo sedia v tme.“ (Iz 42,7).

Príchodom Pána Ježiša Krista na svet a jeho poverením „vy ste svetlo sveta“, prechádza táto úloha na jeho nasledovníkov. Pán Ježiš nehovorí, ak budeš mať čas, ak sa ti bude chcieť a páčiť, pokús sa byť svetlom. Naopak. Prikazuje nám, tam kde stojíš, kde pracuješ, odpočívaš, tam svieť. Keď sa Kristus po vzkriesení stretol s Petrom, neopýtal sa ho, koľko vedomostí má, či je šikovným organizátorom a dobrým rečníkom. Ale sa spýtal: „Šimon, syn Jonášov, miluješ ma viac ako tieto?“ (J 21,15) A Peter po trojnásobnom vyznaní lásky dostal poverenie pásť stádo Kristovo.

Svet nás potrebuje. Svet potrebuje nositeľov svetla pokoja a lásky do búrlivých a nepokojných nocí konfliktov. Aj my sme tí, ktorí majú nebeským ohňom zapálenú fakľu spravodlivosti držať vysoko nad tmavými zemskými cestami. O tom, ako má svietiť naše svetlo, aby premáhalo tmu zloby, nepokoja a strachu, hovorí Pán Ježiš slovami: „Tak svieť vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky“ (Mt 5,16). Ak berieme do úvahy fakt, že rodina je základnou bunkou spoločnosti, potom aplikácia Kristovho poverenia je takáto: Tak svieť vaše svetlo vo vašich rodinách, aby vaše deti niesli znamenie kresťanskej výchovy stojacej na vysokom mravnom základe. Ved'te ich k tomu, aby v ich srdciach mohutným plameňom horelo povedomie kresťanskej lásky, úcty a porozumenia. Nielen kresťanskí rodičia, ale rodičia vôbec by pri výchove svojich detí mali počuť to Ježišovo: „Tak svieť vaše svetlo...“. Pretože svedectvo rodiča je tým najspoľahlivejším orientačným bodom pre dieťa vtedy, keď sa raz ono samo bude musieť rozhodnúť pre vlastný smer na zložitých križovatkách života. Niet väčšieho potešenia, niet krajšej odmeny pre rodiča, ale aj pre človeka vôbec, ako svedectvo o tom, že neostal skrytý v zabudnutí, ale svetlo jeho života v hojnej miere prispelo k šíreniu pokoja, lásky, znášanlivosti a k zvelebeniu Božieho kráľovstva na zemi.

mjr. Ing. Mgr. Jaroslav BALOCKÝ
vojenský dekan Veliteľstva
pozemných síl OS SR

Info-NATO aj verbung

Aj po vstupe Slovenska do Severoatlantickej aliancie bude nepochybne nevyhnutné diskutovať s verejnosťou o našom členstve, výhodách i povinnostiach. Preto sa napríklad vedúce sekcie obrany pri slovenskom veľvyslanectve v centrále NATO plukovník Július Demetrián v rámci svojho voľna zúčastnil 15. apríla na besede so študentmi Gymnázia Ladislava Novomeského v Bratislave. Mimochoďom, na žiadosť pedagógov aj študentov sa prednáška aj beseda uskutočnila v angličtine. Šéfredaktor OBRANY Pavol Vitko začal od 22. apríla sériu prednášok o NATO pre pedagógov zo západoslovenského regiónu. O našom členstve v aliancii sa bude nepochybne diskutovať aj v rámci prezentačno-kultúrnych podujatí pod názvom Verbung. Pracovníci Vydavateľskej informačnej agentúry MO SR na čele s riaditeľom Miroslavom Minárom a redaktorom armádneho vysielania Slovenského rozhlasu Bernardom Rošteckým ich zorganizujú v štrnástich mestách pre žiakov z približne 80 stredných škôl. Študenti z Prievidze, Martina, Brezna, Šale či Banskej Štiavnice sa týmto spôsobom dozvedia viac konkrétnych informácií o živote vojenských profesionálov a o možnosti slúžiť v Ozbrojených silách SR.

- pv -

Foto Peter DOVINA

Plukovník Július Demetrián (na fotografii vľavo) diskutoval aj s riešiteľmi celoštátnej študentskej vedomostnej súťaže o NATO „Aliante“, ktorej víťazi o. i. navštívia centrálu NATO v Bruseli

Za historickou budovou Prvého slovenského gymnázia v Revúcej postupne vzniká Záhrada národovcov. Mali by v nej byť umiestnené busty osobností, ktoré v devätnástom storočí počas pokračujúcej maďarizácie viedli alebo absolvovali túto výnimočnú vzdelávaciu ustanovizeň, ako aj významných revúckych rodákov. „Prirodzene, chceli by sme, aby tu mala svoje miesto

aj busta generála Rudolfa Viesta,“ hovorí o jednom z najznámejších Revúčanov viceprimátorka mesta Viera Hanesová (na fotografii pred bustou Ivana Branislava Zocha). V. Hanesová spomína, že na Viestovu bustu sa organizuje aj finančná zbierka. „V okrese s 33-percentnou nezamestnanosťou je však vyzbieranie potrebného obnosu nereálne,“ poznamenáva prednostka mestského úradu Eva Kučeráková. Samozrejme, v Revúcej majú po svojom generálovi pomenovanú ulicu, na jeho rodnom dome je pamätná tabuľa a v historickej budove gymnázia pamätná izba. Rudolf Viest bol dôstojníkom čs. v Rusku v 1. svetovej vojne, pred 2. svetovou vojnou bol spomedzi 139 generálov Československej armády jediným Slovákom a spolu s generálom Jánom Golianom velil Slovenskému národnému povstaniu. Na takých mužov sa nezabúda. Aj preto sa mesto, i vzhľadom na tohtoročné 60. výročie SNP, myšlienky na jeho bustu v Záhrade národovcov nevzdáva. „Bustu Samuela Ormisa, ktorý bol zakladateľom 1. potravinového spolku v rámci Uhorska a tým vlastne aj zakladateľom spotrebného družstevníctva, zafinancovala v minulom desaťročí Jednota – spotrebné družstvo. „Nedalo by sa, že by nám s generálom Viestom dajako pomohla armáda alebo jej generalita?“ skúsila nadhodiť viceprimátorka Hanesová...

Text a foto Pavol VITKO

Záhrada bez generála

Počívajte, vy exoti, nepriateľ je opačným smerom...

Turistu zlákala reštaurácia s názvom „Ako u mamy“, no jedlo tam nestálo za nič. Pri platení vraví čašníčke: - Nemalo to byť náhodou ako u mamy?

- Aha, zabudla som. Sed' rovno! Nemľaskaj! Neopieraj sa lakťami o stôl!

• • •
Otec sedí v krčme. Príde za ním syn a hovorí: - Otecko, pod' domov, veď tu sedíš už od obeda.

- No, veď ochutnaj aj ty, - núti syna pripitý otec.

Syn ochutná, čo otec pije, a odpľuje si. - Fúj, veď je to zlé.

- No vidíš, a vy si doma myslíte, že tu mám neviemaké dobroty.

• • •
- Z čoho vznikol človek?

- Zo slivky.

- Ako to?

- Zo slivky je slivovica, zo slivovice je opica a z opice je človek.

• • •
Tóno sa vráti z krčmy nadránom domov a na stole nájde lístok od manželky: - Odišla som k mame! Ale neteš sa! My sa vrátime.

7 x odpovedz

1. Koľko členov má NATO v súčasnosti?

- a) 25
- b) 26
- c) 27

2. Generálnym tajomníkom Severoatlantickej aliancie je:

- a) Jakob Gijsbert (Jaap) de Hoop Scheffer
- b) Lord George Robertson
- c) Willy Claes

3. Koľký v poradí od vzniku aliancie je súčasný generálny tajomník na čele NATO?

- a) 7
- b) 11
- c) 12

4. Odborná redakcia armádneho vysielania Slovenského rozhlasu v spolupráci s Vydavateľskou a informačnou agentúrou MO SR pripravili desiatky besied pre občanov 84 miest a obcí Slovenska o vstupe do NATO pod názvom:

- a) NATO tour
- b) Otázky o aliancii
- c) Integračná vlna

5. Ktorá z nasledujúcich misií, na ktorých sa zúčastňujú príslušníci Ozbroyených síl SR, sa uskutočňuje pod hlavičkou NATO?

- a) UNFICYP na Cypre
- b) KFOR v Kosove
- c) UNDOF na Golanských výšinách

6. Na koľkých misiách NATO sa v doterajšej histórii zúčastnili príslušníci Ozbroyených síl SR?

- a) 8
- b) 9
- c) 6

7. Budúci vojenský profesionáli Ozbroyených síl SR sa pripravujú na vojenskej akadémii, ktorá sa nachádza:

- a) v Bratislave
- b) v Liptovskom Mikuláši
- c) v Košiciach

Späť na odpovede: 1b, 2a, 3b, 10a, 11b, 12c, 20c

Fotokuriozita

Dokonca aj svokra

V mierovej misii UNFICYP na Cypre je absolútne bežné, že tam slúžiaci britskí dôstojníci majú so sebou aj svoje rodiny. No nielen oni. „Neviem si predstaviť, kedy bude náš štát ekonomicky taký silný, aby nás mohol honorovať tak, ako môjho kamaráta seržanta Matthewa Lyddiarda, policajta OSN pochádzajúceho z Austrálie,“ konštatoval nadporučík Marián Batyka, zástupca veliteľa slovenskej čaty. S troškou irónie vysvetlil: „Po tom, ako sa na ostrove zabýval, pozval sem žiť nielen svoju manželku s malým synom, ale dokonca aj svokru. Nuž neviem, ...“ nedokončil náš rozosmiaty nadporučík. Mimochodom – a kde sa Matthew a Marián spoznali (na fotografii aj s Matthewovou rodinou, no bez svokry)? Bolo to v dedinke Pyla, ktorá leží uprostred nárazníkovej zóny medzi tureckou a gréckou časťou ostrova. Ako jediné je obývané cyperskými Grékmi a Turkami. Ako to funguje? Nuž – v dedine je kostol aj mešita, má dvoch starostov aj dva poštové úrady... Skrátka, existuje tu paralelná organizácia života. Obe komunity však nažívajú v pokoji. Na malom námestíčku sú samozrejme dve kaviarne. Oproti nim stojí budova v prenájme OSN, z ktorej od skorého rána sleduje dianie slovenská hliadka. „V spodnej popíjajú kávu cyperskí Turci, v hornej pofajčievajú cyperskí Gréci, no ak je trebárs čas podávania tiketov na športové zápasy, stávkari dajú bez problémov hlavy dokopy,“ hovorí slobodník Zoltán Gérec. Z rovnej strechy svojej strážnej budovy bude dozerať na dianie v dedine až do neskorého večera. Služba na tomto pozorovacom poste sa končí vtedy, keď zatvorí jednu z dvoch spomenutých kaviarní.

Text a foto Pavol VITKO

S Ú D N I Č K A

Emil a Vlado sa narodili v jednej nemocnici a počas pobytu v nej sa spoznali aj ich mamy. Detstvo prežili v rôznych mestách, ale osud ich zavial do jedného útvaru, do jednej strážnej jednotky.

Piknik

Čas v strážnej službe sa vraj vlečie neuveriteľne pomaly. Emil s Vladom si ho raz spoločne spestrili.

Dňa 28. apríla na základe rozkazu veliteľa strážnej čaty obaja vykonávali strážnu službu v objekte, ktorý patril vojenskému útvaru. Háčik bol ale v tom, že nedodržiavali pri tejto službe strážne pravidlá a čl. 70 služobného predpisu Zákł-3. Vojak Emil opustil strážne stanovište č. 2 a prešiel k Vladovi na jeho stanovište. Tam si sadol na zem, odopol si opasok s taškou na náboje a bodákom a spolu so samopalom ich položil vedľa seba. Podobne si počínal aj Vlado, ktorý si sadol na tašku na náboje. Ich „posedenie“ trvalo asi tridsať minút, pokiaľ ich pri tejto „činnosti“ nepristihol veliteľ stráže.

Veliteľ stráže ihneď zariadil ich vystriedanie na stanovišti aj v službe. Prokurátor vojenskej prokuratúry začal proti obom trestné stíhanie a obvinil ich z trestného činu porušovania povinností strážnej služby podľa § 285 ods. 1 Trestného zákona.

Obvinení sa bránili, že toto ich „piknikovanie“ trvalo ani nie pätnásť minút. Neuvedomili si však, že na každú obchádzkovú trasu je určený čas a dohovorený čas je aj na hlásenie sa strážnych pri tomto type služby. Aj keby spolu „prekecali“ len pár minút, bolo by to porušenie povinností príslušníkov stráže.

Samosudca Vojenského obvodového súdu v Prešove na hlavnom pojednávaní uznal oboch aktérov za vinných zo žalovaného trestného činu, pretože obaja v strážnej službe úmyselne porušili jej predpisy a pravidlá. Trest im bol uložený v polovici trestnej sadzby a jeho výkon bol obom podmienene odložený na skúšobnú lehotu jedného roka.

plk. JUDr. Vladimír PETEJA

P R Í B E H

Tank T-55 mal štvorčlennú osádku - veliteľa, vodiča, strelca a nabíjača. Nuž a práve do tej poslednej menovanej funkcie nastupovali kedysi vojaci základnej služby priamo po prijímači, bez absolvovania poddôstojníckej školy. Neskôr, po roku služby boli nabíjači povýšení na strelcov.

Tankista

Janko, rodák spod Dukly, nastúpil do tankového pluku do Tábora v južných Čechách. Aj trochu smútil, že je ďaleko od domova, ale aj sa tešil, že nastúpil práve k tankistom. U nich doma sa totiž takáto vojenčina cenila a on bude mať po návrate aspoň o čom rozprávať. Určite stúpne aj jeho vážnosť v očiach pamätníkov duklianskych bojov v dedine. Takto uvažoval a snažil sa byť dobrým vojacom. Šikovný bol, silný, bez problémov dokázal manipulovať s ťažkými stomilimetrovými tankovými nábojmi. Po roku služby sa už pripravoval na prevzatie funkcie strelca, ale prišlo posledné zamestnanie zo streleckej prípravy – takzvané streľby s vložnou 20-milimetrovou hlavňou. Osádka nastúpila za svoj tank, Janko „nafasoval“ 3 náboje dvadsiatky a spolu čakali na povel nasadnúť. Zdržanie na riadiacej veži však spôsobilo, že sa vojaci začali nudiť. Ján, starý mazák, nebol výnimkou. Možno nevedomky, možno schválne, skrátka s jedným nábojom začal jemne klopať po zápke ďalšieho a stalo sa, čo sa stať muselo. Výbuch, krv, všeobecné zdesenie. Ján i naďalej stál, skoro v pozore, na prípravnej čiare, ale ľavá ruka mu už nikdy nemohla poslúžiť. Jednoducho neexistovala.

Po troch týždňoch v nemocnici si po Jána prišiel jeho veliteľ. V reštaurácii po druhej vodke, keď veliteľ sa už nemohol dívať na nekonečný smútok v očiach mladého vojaka, však tento kategoricky vyhlásil: „Veliteli, po roku sa ja domov vracím nemôžem. Budzem mac hanbu na caly valal. Jak by še dalo, ja by toho nabíjača muh robic i s takoj rukou.“ A veliteľ sa rozplakal.

Bernard ROŠTECKÝ

Autor výroku: J. W. Goethe	Ministerstvo národnej obrany	postúpil do vyššieho ročníka	poprav povrazom	les	skr. polit. strany v ČR	predložka 7. pádu	Homérov epos o trójskej vojne	POMÔCKY: Maro, te lat, Aron rave, Osek	hazardná kartová hra	býv. ŠPZ okr. Stará Ľubovňa	prisvedčenie (hovor.)	obešal	počet rokov	sťa
1								sústava priadzi v tkanine						
nepichol nožom								2 býv. ŠPZ Nitra						
Krútnava (hud.)						vládca Inkov maskrta (kniž.)					predpona (ekológia) značka argónu			
Autor: Vojtech Kúkoľ	býv. ŠPZ R. Soboty pekný mocný kôň				rieka v Čade anno Domini (skr.)					mesto v ČR báseň, po anglicky		dávalo najavo (knih.)	etalón, po česky	
MPZ vozidiel Peru			trháte (knih. zastar.)	čes. spis. pre deti riek v Holandsku				3 alinea (typ)						
4								zn. kvalitnej múky zápasy			st. lotyšské platidlo pomocná veta (mat.)			
blúzniť, po anglicky					slovesný zápor	elektrárne Bohunice (skr.)	nespál, bol hore zn. čist. prostried.					skratka valuty st. rím. dom. bôžik		
kráča				nepovzbudil st. egypt. bol slnka										
5										6				
kostenná hracia kocka (aj hra)					častý názov obcí v ČR					franc. sociológ a žurnalista (†1983)				

Obrana súťaž

Viacúčelová fregata La Fayette

Najnovšími plavidlami francúzskeho vojenského námorníctva sú viacúčelové fregaty triedy La Fayette. Tieto moderné plavidlá s dĺžkou 125 m a štandardným výtlakom 3 500 t sú prvé vo svojej triede na svete, ktoré konštruovali s prihliadnutím na zníženie rádiolokačnej a tepelnej zachytiteľnosti (tzv. Stealth). Francúzske vojenské námorníctvo vlastní päť fregát tejto triedy. Loď vybavená najmodernejšími elektronickými systémami je vyzbrojená automatickým rýchlostrelným kanónom DCN kalibru 100 mm, dvoma kanónmi 20F2 kalibru 20 mm, ôsmimi protilodnými raketovými riadenými strelami Exocet MM40 a protiletadlovým raketovým systémom Crotale Naval CN2 s 24 protiletadlovými raketovými riadenými strelami VT-1. Štyri dieselové motory poháňajú dve lodné skrutky. Maximálna rýchlosť plavidla je 25 uzlov a maximálny dosah 9 000 námorných míľ pri ekonomickej rýchlosti 12 uzlov. Vytrvalosť so 164-člennou posádkou je 50 dní.

Miroslav GYŮRÖSI

Foto MBDA

Správne odpovede z OBRANY č. 7/2004

č. 1 Protitankové raketové riadené strely TOW

č. 2 Leopard 2A4

č. 3 Štefan Havlík, Igor Kočiš, Jana Purdjaková

Výherca súťaže z OBRANY č. 7/2004

Ondrej Demeter, Dedinka

Výherca krížovky z OBRANY č. 7/2004

Elo Hubač, Topoľčany

Otázka č. 1

Koľko motorov poháňa fregatu triedy La Fayette?

Otázka č. 2

Akým typom jadrovej riadenej strely sú vyzbrojené francúzske lietadlá Mirage 2000N podliehajúce vzdušnému veliteľstvu strategických síl?

Otázka č. 3

Koľko vojakov bude mať po transformácii Afgánska národná armáda?

Odpoveď spolu so spiatočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku
najneskôr do 23. 5. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Staň sa profesionálnym vojakom Čestnej stráže Ozbrojených síl SR

PODMIENKY PRIJATIA DO SLUŽOBNÉHO POMERU

- Ukončenie základnej (náhradnej) vojenskej služby
- Hodnosť vojak, výnimočne slobodník
- Občianska bezúhonnosť
- Vek do 30 rokov
- Výška 181 – 190 cm
- Ukončené stredoškolské vzdelanie (vrátane maturity)
- Dobrý zdravotný stav (bez predchádzajúcich ťažkých zlomenín končatín a kozmetických nedostatkov tváre) a fyzická zdatnosť
- Vysoké pracovné nasadenie

Informácie:

www.mod.gov.sk/profesional

Tel.: 0960 322161

Tel.: 0960 322263

Tel.: 0960 322266

e-mail: mokosm@mod.gov.sk

PONÚKAME:

- Prijatie do služobného pomeru minimálne na 3 roky
- Bezplatné ubytovanie v mieste výkonu služby
- Nadštandardné sociálne zabezpečenie
- Nástupný plat 12 000 – 14 000 Sk
- Pre ženatých možnosť poberania príplatku za odlúčenie od rodiny
- 44 dní riadnej dovolenky
- Atraktívnu a zaujímavú prácu

Útvar zároveň ponúka všetkým záujemcom o túto prácu, ktorí nevykonali vojenskú základnú službu, možnosť absolvovať vojenskú náhradnú službu (3 mesiace).